

Sankcija priznanja Franca

Včeraj je angleška spodnja zbornica z odklonitvijo nezaupnice Chamberlainovi vladi sankcionirala angleško priznanje španske nacionalistične vlade v Burgošu — Danes bo storil isto francoski parlament

PARIZ, 1. marca. Priznanje vlade generala Franca s strani Francije in Anglije je sprožilo razvoj dogodkov, katerih posledica bo že v prihodnjih dneh likvidacija španske državljanske vojne. Prezident Azana je včeraj tudi javno razglasil svoj odstop in ga utemljal z ugotovitvijo, da bi bil vsak nadaljnji odstop brezuspešen. Imenovanje francoskega in angleškega poslanika v Burgošu se pričakuje vsak trenutek. Včeraj je končno tudi angleški parlament z odklonitvijo nezaupnice Chamberlainovi vladi odobril priznanje Franca.

POSLEDICE PRIZNANJA.
LONDON, 1. marca. Včerajšnje priznanje vlade generala Franca po Angliji in Franciji je imelo dalekosežne posledice. Predsednik republike Azana je odstopil, pariško velenostništvo je bilo včeraj izročeno zakonitim predstavnikom španskih oblasti. Negrinova vlada se je na vso hitro sestala nekje v bližini Valencije, da sprejme nadaljnje sklepe in izbere novega prezidenta republike v osebi predsednika cortesov senorja Barria. Po ustavi je potrebna dvotretinska večina poslancev za izvolitev novega predsednika republike, poslancev pa v tem številu ni.

PREDLOG NEZAUPNICE.
LONDON, 1. marca. Včeraj popoldne se je pričela v angleški spodnji zbornici velika debata o že izvršenem priznanju vlade generala Franca s strani Anglije. Delavska stranka je predlagala, da se izroči Chamberlainovi vladi zaradi njene politike dovršenih dejstev nezaupnica. Predlog je vseboval zelo ostro obsodbo priznanja Franca, katero je označil kot hote storjeno žalitev vlade prijateljskega naroda, kot kršitev mednarodnega prava in poudaril, da je vlada ponovno popolnoma omajala zaupanje naroda v angleško čast.

GOVOR MAJORJA ATTLEEJA.
Kot prvi govornik je napadel vlado major Attlee, ki je govoril v interesu laburistov in naglasil, da španska republikanska vlada še vedno obvlada več kot tretjino Španije in razpolaga z izvežbo in dobro oboroženo vojsko pol milijona mož. Zato ni res, da je izgubila oblast nad Španijo. Zgrajal se je na dan dejstvom, da je sedaj zaradi angleškega priznanja nacionalistične vlade vsa Španija izročena na milost in nemilost generalu Francu in njegovim tulim pomočnikom. Odločno je zahteval, naj angleška vlada poskrbi za to, da se iz Španije odstranijo vse tute čete, da se da Angliji odškodnina za potopljene in poškodovane ladje ter da se izloči vpliv totalitarnih držav iz Španije. Ponovno je označil Chamberlainovo postopanje kot diktatorstvo.

CHAMBERLAINOV ODGOVOR.
Pri tem očitku se je dvignil ministrski predsednik Chamberlain ter odločno reagiral na osebne napade majorja Attleeja, zlasti pa na trditve, da je imel parlament za nora, ker da v četrti leti ni povedal, da se pripravila priznanje Franca. Chamberlain je dejal, da so ga dogodki prehiteli in da je bil storjen sklep o priznanju šele čez nedeljo, ko parlament ni zasedal. Ne gre za nikakoli žalitev prijateljske vlade ali kršitev mednarodnih določil, saj je predsednik španske republike prostovoljno odstopil in je poleg Anglije in Francije priznalo Francovo vlado že 18 drugih držav. Zato tudi ni mogoče govoriti o omaljanju javnega zaupanja v angleško čast. Postopanje angleške vlade je bilo popolnoma v skladu z danimi dejstvi, kajti z nadaljnjim uspešnim odporom republikanske vlade v Španiji ni bilo več mogoče računati. Priznanje Franca vlade tudi ni v nasprotju z angleškimi

interesi. Narobe, prav s prijateljstvom z vlado generala Franca bodo angleški interesi zavarovani. General Franco je dal angleški vladi ponovno garancijo za popolno neodvisnost Španije od tujih vplivov. Pač pa je angleška vlada energično zahtevala od Franca, da opusti vsake represalije proti političnim nasprotnikom. Da bo pa Franco kaznoval navadne zločince, je pač jasno. Nato je Chamberlain prebral brzojavko iz Burgoša z dne 22. februarja, v kateri se sporoča zmaga nacionalistične Španije in zahteva brezpogojna kapitulacija republikanske Španije, a zagotavlja obenem tudi popolna neodvisnost Španije. Chamberlain je nato poudaril, da je bila in je v prav enakovredni položaji kakor Anglija tudi Francija ter izrazil upanje, da se bodo sovražnosti v Španiji že v nekaj dneh končale in da bo šla Španija nasproti novim slavnim časom.

MNENJE POSLANCA SINCLAIRJA.
Major Attlee se s tem odgovorom ni zadovoljil. Kot naslednji opozicijski govornik je nastopil liberalni poslanec sir Archibald Sinclair, ki je prav tako napadel Chamberlainovo taktiko, ki onemogoča parlamentu, da bi se izjavil o tako daleč segajočih sklepih, kakor je bilo priznanje Franca. Zlastno je, da sme parlament čisto proti parlamentarnim principom govoriti šele naknadno. To pa je Chamberlainova taktika že vse zadnje mesece. Kmalu bo Anglija v položaju, da usliši tudi prošnje generala Franca po

kreditih. Verjetno je, da bo Chamberlain tudi tedaj parlament obvestil o tem šele naknadno. Dalje je opozarjal na težkoče generala Franca, da bi se osvobodil tujih čet in pozval Anglijo, naj bo zlasti sledeče mesece v tem čuječna.

SIR EDEN IN ZAUPNICA.
Za nile je govoril bivši zunanji minister sir Anthony Eden, ki je izrazil bojazn, da vendarle ne bi bilo res, da tvorijo podlago razmerju med Španijo in Anglijo le čisto denarni interesi, ampak želi, da bi bila podlaga trajnejša, opta na medsebojno prijateljstvo. Skupnemu prizadevanju USA, Anglije in Francije se mora posvečiti, da se prepreči grožnja vsaj zdaj ob koncu španske državljanske vojne. Toda svaril je pred prevelikim optimizmom glede konca tujih vplivov v Španiji in priporočil previdnost. Nato je nastopila še vrsta govornikov, ki so branili politiko vlade. V imenu vlade je vstal tudi minister za domovine sir Thomas Inskip. Branil je politiko vlade, ki temelji na britskih interesih, zdravem razumu in danih dejstvih. Na kritiko delavskih poslancev, češ da je priznanje generala Franca nezakonito, je spomnil delavske poslance na to, da je vprav delavska stranka bila tista, ki je od leta 1920. dalje priznala nič manj kot šest nezakonitih in vstajskih vlad. Samo leta 1930. je priznala vlada delavske stranke tri južnoameriške revolucionarne vlade: argentinsko, brazilsko in bolivijsko. Nato je parlament odklonil predlagano nezaupnico s 344 proti 137 glasovom.

DANES DEBATA V FRANCIJI.
PARIZ, 1. marca. Danes se bo pričela v zunanje-političnem odboru francoskega parlamenta debata o priznanju vlade generala Franca. Poročal bo zunanji minister Bonnet.

Zaklonišča v Londonu in Parizu

V ANGLEŠKI IN FRANCOŠKI PRESTO LNICI SE Z MRZLIČNO NAGLICO PRIPRAVLJAJO NA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA PRED NAPADI IZ ZRAKA.

LONDON, 1. marca. Za zaščito pred zračnimi napadi je bilo te dni razdeljenih prvih 8000 jeklenih plošč. Prihodnji teden jih bodo razdelili 17.000, kasneje 30 tisoč, a v drugi polovici maja nadaljnjih 50.000. Po mestu kopilejo predore, v birminghamskem bo prostora za 24.000 oseb.

PARIZ, 1. marca. V Južnem in zahodnem delu mesta so izkopali že 20 km

zaklonišč. Globoke rove prekrivajo z železobetonskimi ploščami. V njih bo ventilacija, električna razsvetljava in vodovod. Prostora je že za 80.000 ljudi.

BERLIN, 1. marca. Po vsej Nemčiji bodo posvetili današnji dan zračni obrambi države. Vrhovni letalski poveljnik Göring bo govoril v radiu o pomenu in nalogah letalstva.

Položaj v Palestini

RAZVOJ POGAJANJ V LONDONU — N OVI NEMIRI IN SPOPADI V PALESTINI
ANGLEŠKI VARNOSTNI UKREPI

LONDON, 1. marca. Danes bo zborovalo arabsko odposlanstvo in zavzelo stališče k angleškim predlogom glede rešitve palestinskega vprašanja. Včeraj je pa vlada zaslila zastopnike Židov, toda razgovori so ostali brez rezultata.

JERUZALEM, 1. marca. Zaradi neprestanih nemirov po vsej Palestini so angleška oblastva v Jeruzalemu in Hajfi prepovedala pojavljanje po ulicah vsemu prebivalstvu za 24 ur. V Hajfi je bilo do-

stlej 28 mrtvih, na cesti iz Hajfe v Jeruzalem so pa našli ubitih nadaljnjih 16 Arabcev. Tu so se spopadli arabski vstajci z angleškimi rednimi četami. Zastopniki židovskih organizacij so pa včeraj izdali v Jeruzalemu manifest, v katerem groze Angliji, da bodo takoj nehali sodelovati z njo, ako ne umakne načrta, predložena palestinski konferenci v Londonu, po katerem bi bil Židom priznan le položaj narodne manjšine.

Zapiski

Dr. Josip Tiso

Po smrti patra Hlinka, ki je vodil Slovaško ljudsko stranko na bivšem Ogrskem do razpada dvojne monarhije Habsburžanov in pozneje na Českoslovaškem do lanskega poletja, ko je v visoki starosti umrl tik pred uresničenjem slovaških avtonomističnih zahtev, je postal voditelj katoliško usmerjenih Slovkov msgr. dr. Josip Tiso. Po federaciji CSR je sestavil dr. Tiso prvo avtonomno vlado, ki ji stoji še vedno na čelu. Nekdaj demokracijo orientirana Slovaška ljudska stranka je pod Tisovim vodstvom demokracijo zavrgla in organizirala avtonomno Slovaško popolnoma po totalitarnih načelih, toda po duhovnem vzoru bivšega avstrijskega režima dr. Dollfusa in dr. Schuschniggja. Dovoljena je le ena sama Slovaška ljudska stranka, ki si je ustanovila tudi posebno milico, Hlinkovo gardo. Vse druge politične in sorodne organizacije je razpustila, njihov tisk pa ustavila. Kako se bo ta totalitarizem obnesel in kako dolgo se bo vzdržal, bo pokazala bodočnost. Sedaj sprejema Slovaška svoj prvi avtonomni proračun in dobiva prve konkretne oblike nove ureditve.

Odmev iz Tunizije

M. Amiot je 1. II. priobčil v »Revue de Paris« članek »M. Daladier en Tunisie«, kjer je Mohamed Senik, predsednik tuniškega odseka Velikega sveta, izjavil novinarjem: »Francijo ljubimo, ker spoštuje islamska izročila«. O tamkašnjih Lahih pa trdi med drugim: »Razen ne-katerih prenapetih Italijani, stanujoči na tem ozemlju, ne marajo, da se stvari zamotajo. Prvi bi morali plačati pobite lonce. V Tunisu dobivajo od fašizma samo... čustvene koristi. Nevšečnih plat njegovih pa ne prenašajo. Žive pod francosko postavo. Trgovina gre dobro. — Davkarja je več ko mila. Sprememba bi zadel na le te gmojne udobnosti. Mnoga družine štejejo v svojem okrilju naturalizirance (mlade občane, poobčanence) ali hčere, poročene s Francozi. Pomislite na srčne rane, ki bi jih zasekal prelom z njih prvotno domovino!«

100 milijonov za nakup surovin

Vojaški odbor ameriškega senata je odobril soglasno predlog zakona, ki pooblašča vlado Združenih držav, da izda v prihodnjih štirih letih 100 milijonov dolarjev za nakup surovin, nepogrešljivih za časa vojne, ki pa se morajo v USA uvažati. To so n. pr. aluminij, mangano-va ruda in podobno.

„Diplomatska služba“

V dodatnem proračunu, predloženem britanskemu parlamentu, je tudi postavka pod zunanjim ministrstvom z naslednjim besedilom: »Diplomatska služba. Potovanja v interesu javne službe. Izdatki zaradi večjega potovanja oseb kakor je bilo pričakovano: 6.000 funtov.« — To so stroški za poletje, ki so jih napravili Chamberlain in njegovi spremljevalci v Berchtesgaden, Godesberg in Monakovo.

Novi nemški propagandni filmi

Hitlerjeva napoved v njegovem zadnjem govoru, da bo Nemčija začela v večji meri izdelovati propagandne filme kakor doslej, se uresničuje s tem, da sta dobili filmski družbi UFA in TOBIS navodila za izdelavo več propagandnih filmov. Največjo skrb posvečajo filmom, s katerimi bodo Nemci delali propagando za kolonije.

Maribor, 1. marca.

Oboroževanje Holandije

EKSPOZE VOJNEGA MINISTRA VAN DIJKA V PRORACUNSKI DEBATI. OBMEJNE UTRDIBE, LETALIŠČA IN NOVE BOJNE LADJE

HAAG, 1. marca. Holandski vojni minister van Dijk je pri debati o proračunu za vojno v parlamentu podal ekspozice o oboroževanju Holandije in naglasil, da ji njen strateški položaj v Evropi kakor tudi v Holandski Indiji nalaga dolžnost, poskrbeti za zadostno obrambo. Doslej so bile zgrajene vzdolž nemške meje že številne obrambne postojanke, v kratkem pa se jim bodo pridružile še nove. K obrambi bo pritegnjen tudi sistem prekopov, ki bo omogočil v primeru napada spraviti pod vodo velike pokrajine in tako onemogočiti sovražno napredovanje. Ho-

landija bo povečala svojo vojsko, motorizirala nadaljnje čete in zgradila tudi več novih letališč. Svojo boj. mornarico izpopolnjuje po programu iz leta 1930., ki je določil, da se do leta 1941. zgradi 40 novih bojnih enot. Med drugim sta v gradnji tudi dve veliki križarki najmodernejše konstrukcije, ki bosta sprejeli na krov lahko tudi letala. Mornarica je namenjena predvsem za obrambo Holandske Indije. Van Dijk je izjavil, da nima Holandija z Veliko Britanijo nobene obvezne vojaške pogodbe.

Calinescu o narodnih manjšinah

ROMUNIJA SPOŠTUJE PRAVICE NARODNIH MANJŠIN, NE BO PA NIKOLI ODPSTOPIJA NIKOMUR PROSTOVOLJNO PEDI SVOJE ZEMLJE

BUKAREŠTA, 1. marca. Ministrski podpredsednik, notranji in vojni minister Calinescu je dal poročevalcu dnevnika »Paris Soir« izjavo o narodnih manjšinah, v kateri je dejal, da so v Romuniji vsi državljani pred zakonom enakopravni in so tudi tujerodci deležni vseh jezikovnih, kulturnih, gospodarskih in ostalih pravic. Prijateljsko sodelovanje z narodnimi manjšinami se kaže tudi v tem, da so pristopile sedaj prostovoljno k Stranki narodnega preroda. Iredentističnih akcij pa Romunija nikoli nikomur ne bo dovolila

in tudi ne bo prostovoljno odstopila niti pidi svoje zemlje. Tuje narodne skupine, tudi nemške in madžarske, so bile naseljene na strnjenem romunskem narodnem ozemlju v času, ko je romunski narod ječal pod tujo nadoblastjo in ni mogel sam odločiti o svoji zemlji. Zato njihovi potomci ne morejo zahtevati, da bi se romunski narod na svoji lastni zemlji odrek suverenosti ali da bi jo zaradi tega komu odstopal. Romunija je močna dovolj, da se bo v primeru potrebe branila.

Tipiziranje nemškega naroda

ALFRED ROSENBERG PRAVI, DA SE MORAJO VSI NEMCI IZENACITI IN POSTATI ENOTEN TIP Z ENOTNIM PREPRICANJEM IN VOLJO.

BERLIN, 1. marca. Alfred Rosenberg je objavil v listu »Der SA-Führer« razmišljanje o izoblikovanju miselnosti članov napadalnih oddelkov nacionalsocialistične stranke, v katerem pravi med drugim, da je posebna odlika nacionalnega socializma, da ustvarja tipizirane ljudi, t. i. tip človeka, ki ima vse od zadnjega vojaka do najvišjega vodje en in isti svetovni nazor in eno in isto

mišljenje v vseh zadevah. Vzgoja enotnega, popolnoma izenačenega tipa nemškega človeka bo onemogočila tudi v bodoče vse poizkuse eventualnih sovražnikov nacionalnega socializma, da bi zasedali med nemški narod svoje razdiralne ideje in tako porušili stavbo, ki jo je Hitler zgradil. Popolni cilj pa bo dosežen šele tedaj, kadar bo tipizacija segla do poslednjega nemškega človeka.

Gibanje v kolonijah

ITALIJANI IN FRANCOZI POVEČUJEJO KI. OBOROŽITEV INDOKINE.

TRIPOLIS, 1. marca. Po desetdnevem inspekcijskem potovanju v Libiji se vrača maršal Badoglio v Rim.

LONDON, 1. marca. Po poročilu Reuterja je Henderson v Spodnji zbornici opozoril na dejstvo, da pošilja Italija v zadnjem času v Libijo nove čete, med katerimi so tudi nemški vojaški strokovnjaki.

PARIZ, 1. marca. Generalni guverner Maroka Nogues je bil včeraj sprejet pri zunanjem ministru Bonnetu.

Rim, 1. marca. Listi poročajo, da pošilja Francija velike količine vojaškega materiala v Tunis. Za obrambo Tunis pred zračnimi napadi kopljejo v vsej naglici številne zaklone. Na obali je postavljen več protiletalskih baterij.

PARIZ, 1. marca. Francoska vlada je sklenila včeraj, da se loti takoj vojaške organizacije Indokine. Včeraj je že začela delovati nova tovarna vojnih letal s kapaciteto 500 strojev na leto.

BULLAWAYO, 1. marca. Včeraj so se sestali predstavniki vseh političnih strank Južne, Srednje, Vzhodne in Zahodne Afri-

SVOJE POSTOJANKE V SEVERNI AFRIKOLONIJE PROTI VRNITVI.

ke in soglasno sprejeli resolucijo, po kateri ne sme Anglija odstopiti niti pidi svoje zemlje v Afriki.

Ruska nadoblast v Sinkjangu

TOKIO, 1. marca. Po poročilih iz Khola je prišla kitajska provinca Sinkjang (Vzhodni Turkestan) popolnoma pod sovjetsko-rusko nadoblast. V deželi je sedaj okoli 10.000 ruskih vojakov. Posebni močni oddelki motorizirane vojske so v Hani in Urumčiju, dočim je Kašgar postal gospodarsko, središče boljševiške oblasti. Tudi carinska uprava v Sinkjangu je na mej Sinkjanga in Kansuja je v rokah sovjete. Ruse podpira v Sinkjangu kitajski general Šengعتaj z 20.000 možmi. Glavno mesto sosedne province Kansu, Lando, so v zadnjem času že ponovno bombardirala japonska letala.

CIANO V KRAKOVU.

VARŠAVA, 1. marca. Po velikem lovu v bialovskih gozdovih je italijanski zunanji minister Ciano sinoči v spremstvu Becka odpotoval v Krakov in položil venec na grob maršala Piłsudskega.

Proračun angleškega mornariškega ministristva

LONDON, 1. marca. Včeraj je angleški parlament sprejel proračun vojne mornarice za leto 1939, ki je največji v mirni dobi v vsej angleški zgodovini sploh. Znaša namreč 153½ milijona funtov, ali 40 milijard dinarjev, 6 milijard dinarjev več kakor lani. Vendar je že sedaj gotovo, da bo prihodnji mornariški proračun še znatno večji. Več kot polovica letošnje vsote bo krita z najetimi posojili. Iz te vsote se bodo zgradile sledeče enote: 2 linijski ladji, 1 nosilec letal, 4 križarke, 2 flotilji rušilcev, 4 flotilje podmornic, 45 zaščitnih ladji, 10 minonocev, 16 motornih torpedov ter cela eskadra pomožnih ladji. Obenem je bil sprejet proračun za pomorsko letalstvo, ki znaša 11½ milijona funtov ali 3 milijarde dinarjev, kar je dvakrat več kakor lani. Stalež mornarjev se bo v tem letu povečal od 190.000 na 250.000 mož.

Pričetek konklava

VATIKAN, 1. marca. Reuter. Davi ob pol desetih so se s svečano mašo začele svetosti v zvezi s konklavom. Trije ameriški kardinali, dva iz Severne in eden iz Južne Amerike, še niso prispeli v Ostio, vendar jih z gotovostjo pričakujejo do polnočja, tako, da se bo prvo glasovanje pričelo popoldne.

Bolgarski kralj v Beogradu

BEograd, 1. marca. Včeraj dopoldne se je, vračajoč se iz zahodne Evrope, pripeljal sem bolgarski kralj Boris, kjer je ostal gost Nj. Vis. kneza namestnika Pavla.

NASE PRIZNANJE FRANCA.

BEograd, 1. marca. Jugoslovanska vlada je včeraj uradno priznala vlado generala Franca.

Soudanovi mandatar.

BRUSELJ, 1. marca. Kralj je povelil s sestavo nove vlade dr. Soudana. Odbor dveh kasacijskih sodnikov in generala ima nalog, preiskati afero flamskega profesorja Mariensa, ki mu očitajo veleizdajo med svetovno vojno.

NOVE DEMONSTRACIJE V VARŠAVI.

VARŠAVA, 1. marca. Včeraj so bile v Varšavi ponovno ogromne demonstracije poljskih dijakov zaradi gdanskih dogodkov. Demonstracij se je udeležilo 10 tisoč akademikov, tako da je morala policija večkrat poseči vmes. Zahteva policije vlade po zapretju gdanske politike je bila sprejeta. Gdanski senat je politično takoj zaprl. Poljski študenti so bili kaznovani z denarnimi globami.

ARETACIJE V SOFIJI.

SOFIJA, 1. marca. Policija je včeraj aretirala 30 članov Cankovljeve stranke zaradi rušitve javnega reda.

MOČ CANKAJSKOVE VOJSKE.

LONDON, 1. marca. Kitajski veleposlanik v Londonu Kotajči je včeraj v Liverpoolu izjavil, da šteje trenutno kitajska vojska 2.400.000 izvežanih mož.

REMEDIJA V AVSTRIJSKIH DRUŠTVIH.

DUNAJ, 1. marca. V prejšnji samostojni Avstriji je bilo na 6 in pol milijona ljudi 115.000 društev in organizacij, tako da je odpadlo eno na vsakih 50 ljudi. Nova oblast je vsa ta društva razpustila ali pa združila, tako da bo ostalo vsega samo še okoli 5000 društev in organizacij, ki bodo morala biti seveda vsa nacionalno-socialistična. Remedura se nanaša pa tudi na razne zadruge. Premoženje, ki se zapleni, znaša 2 milijardi mark. Uporabljeno bo deloma za preostala društva, deloma pa za omogočitev novih služkov delovnim ljudem. Enaka usoda je zadela tudi društva v Sudetih, kjer jih je bilo 34.000. Toda tudi nova društva ne bodo samostojna, ampak podrejena zvezam iz starega rajha.

ORIENTALSKA VLADARSKA POROKA.

KAHIRA, 1. marca. Iranski (perzijski) prestolonaslednik se bo jutri vkrcal v Beirut na jahto egiptedskega kralja, ki ga bo prepejala v Aleksandrijo, od koder krene dalje v Kahiro, kjer se bo poročil s kraljevo sestro.

BORZA. Curih, 1. marca. Devize. Beograd 10, Pariz 11,65, London 20,62, New York 439,78, Milano 23,13, Berlin 176,50, Praga 15,05.

Vremenska napoved. Menjaajoče, toda precej močno oblačno, večinoma brez padavin. Hladno v višjih legah.

Iz spremembe kurza v Beogradu in deklaracije nove vlade g. Dragiša Cvetkovića izhaja, da smo se končno približali času, ko se bodo reševala tista naša notranjopolitična vprašanja, ki so dvajset let povzročala neprestana trenja, nesoglasja in ovire za zdrav napredek: vprašanja dokončne ureditve sožitja Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupni državi Jugoslaviji. Rešitev teh vprašanj ne bo manjše važnosti, kakor je bila pred dvajsetimi leti ustanovitev naše države. In sprito tako odločilnih dogodkov, ki se jim bližamo, se moramo Slovenci resno vprašati: ali in kako smo na vse to pripravljeni?

Strankarsko-politično smo razcepili Slovenci dandanes dejansko le na dva tabora, na slovenski del JRZ, ki je po svojem svetovnem nazoru in še po marsičem nadaljevanje bivše SLS, in na tako imenovane naprednjake. Medtem pa, ko je prvi tabor vsaj organizatorično homogen, je drugi razcepljen na nešteto skupin in skupinic, ki so prav zaradi te razcepljenosti brez moči.

Prvi tabor je zavzemal za vprašanj, pred katerih rešitvijo stojimo, že od začetka Jugoslavije več ali manj določeno stališče. Ta tabor je stal na stališču slovenske narodne samobitnosti in zahteval avtonomijo. Te avtonomije sicer nikoli ni obvezno in dokončno formuliral, kar mu je omogočalo vselej veliko taktično prostost v posameznih položajih, ki je bil u. pr. v opoziciji nasproti Beogradu, ali pa ko je bil tam v vladi. Včasih je govoril o federalizaciji, včasih le o avtonomiji, ki ni tako jasno formuliran pojem, kakor je prvi, kajti v njem so močnejše neštete variante od zgolj upravne do popolne narodne avtonomije.

Drugi, napredni tabor v tem pogledu nikoli ni bil tako enoten. Njegove posamezne frakcije so zavzele nasproti problemu notranjega sožitja najrazličnejša stališča, od federalizma do centralizma in od narodnega unitarizma. Skupina dr. Kramerja je bila v vseh časih in pod vsemi različnimi firmami vedno unitaristična in centralistična, enako skupina socialnih demokratov, dočim so bili kmetski včasih federalisti, včasih avtonomisti, včasih pa unitaristi. Samo najnovejša frakcija kmetsko-delavskega gibanja so se že spoočeta deklarirale kot federalistične. Prav v tej razcepljenosti v našem najvažnejšem vprašanju je pa zapadeno glavno bistvo vse tragedije slovenskih naprednjakov v Jugoslaviji. Tu je bil poglavitni vzrok, da enotna slovenska napredna fronta nikoli ni bila močnejša in da se napredništvo tudi nikoli ni moglo razviti do resničnega gibanja širših množic. Kajti širše slovenske množice že po svojem instinktu nikoli niso bile dostopne za unitarizem in centralizem, v katerem naj bi se Slovenci odpovedali svoji narodni samobitnosti. Te množice so pravilno pomenile, da smo Slovenci prišli v Jugoslavijo zato, da bi se z njo pomočjo ohranili in nemoteno dalje razvijali kot Slovenci, ne pa zato, da bi se utopili v nekom nemogočem jugoslovenstvu.

Kakršna je bila delitev naprednjakov do tega vprašanja prej, je več ali manj nespremenjeno tudi sedaj. To pa velja v resnici samo za vodstva, pravilneje voditelje, kajti tudi med naprednjaki so danes unitaristi že v veliki manjšini. Spoznali so namreč, da so silili voditelji v unitarizem bolj iz opozicije proti »klerikalcem«, kakor iz resničnega notranjega prepričanja. Ako bi bili »klerikalci« unitaristi, je zelo verjetno, da bi bili ti »naprednjaki« federalisti. Na tej strani torej še vedno ni enotnosti. Na nasprotni strani pa prav sedaj, v tem najvažnejšem trenutku, ne vemo kaj naj pomeni njihov avtonomizem, ker nam niso še nikoli podali dokončne, jasne in obvezne definicije. Okvir poudarjene zahteve po »avtonomiji« je tako širok, da ne more zadovoljiti ne lastnih pristaev ne protunitaristov nasprotnega tabora.

Tako stojimo sedaj pred najvažnejšo odločitvijo o nadaljnjih usodi našega naroda prav tako brez trdnega določene vsenarodne programa, kakor smo stali usodnega leta 1918 in to svojo desorientiranost tako krvavo plačali z izgubami na vseh štirih straneh! Morda bodo gospodje pri slovenski JRZ dejali, da oni že vedo, kaj hočejo, toda ta odgovor ne bi mogel zadovoljiti. Ne, gospoda, reševa-

nje naše bodoče narodne usode v Jugoslaviji ni zadeva nobene stranke, ampak je neizogibno zadeva vsega naroda brez razlike strankarske pripadnosti. Posledice te odločitve bo čutil slovenski narod tudi še tedaj, ko JRZ že davno ne bo več in ko bodo pri nas zavladali že popolnoma novi idejni in nazorski tokovi.

Zato ne moremo priznati nobeni politični ali nazorski skupini, pa če trenutno morda tudi predstavlja večino naroda, da

Domači zapiski

Opozicija sodeluje v debati

Davi se je začela v narodni skupščini mačelna debata, za katero so se prijavili tudi 18 govornikov opozicije, torej razen Joce Jovanovića in Petra Živkovića vsi opozicijski poslanci. Prvi opozicijski poslanec je dr. Miloš Tupanjanin. Z zanimanjem pa se pričakuje tudi govor zunanjega ministra Cincar-Markovića.

Zemljoradniški klub

Poslanci zemljoradniške stranke v narodni skupščini so konstituirali poseben klub, ki mu predseduje šef stranke Joca Jovanović.

O depolitizaciji uradništva

Objavili smo že vsebino par. 84 fin. zakona, po katerem se namerava popolnoma depolitizirati osebe finančne kontrole. »Hrvatski dnevnik« poroča sedaj, da je vlada dr. Stojadinovića imela namen odvzeti sploh vsem uradnikom pravičnega udeleževanja ter piše: »Tekom treh skupščinskih volitev, ki so bile v zadnjih desetih letih, so se državni uradniki večkrat pritoževali, kako se z njimi postopa. Slišali pa so se tudi glasovi, ki so priporočali, da se uradnikom sploh odvzame volilna pravica; kajti če ne morejo brez strahu glasovati po svojem prepričanju, potem je najbolje, da se jim ta pravica tudi odvzame, ker bi se na ta način znebili velike neprijetnosti. Samo po sebi se razume, da režimi, ki so v prvi vrsti računali pri volitvah na uradniške glasove, tega niso izvedli, ker bi se jim to hudo mačevalo. Čeprav bi se ne mogli strinjati s tem, da se odvzame uradništvu glasovalna pravica, vendar je neobhodno potrebno izvesti med uradništvom depolitizacijo, ali tako, da zavisi uspeh in napredovanje uradnika samo od njegove sposobnosti, marljivosti in poštenosti. Mnogo ljudi se je sedaj povzpelo na visoke položaje in preskočilo svoje tovariše samo zato, ker niso bili samo uradniki, marveč tudi strankarji, ki so poslušali razne ukaze celo tedaj, ko za to niso bili primorani.«

Beograjski tisk in hrvatsko vprašanje

G. Ivo Grisogono, bivši poslanik v Buenos Airesu, ki je bil nekoč pristal narodnega edinstva in unitarizma, je napisal v »Obzorju« članek, v katerem očita beograjskemu tisku, da je vedno še preko hrvatskega vprašanja molče. »Obzorje« pravi v polemiki s »Hrvatsko stražo«, da je Grisogono, ki je bil nekoč jugoslovansko orientiran, pri volitvah leta 1935, ter lani volil dr. Mačka.

Kako so ovirali kulturno delo

Na občnem zboru »Seljaškega kola«, kmetstvo-prosvetne organizacije SDS, je predsednik Adam Pribežević orisal težave, ki jih je organizacija delal bivši režim. »Organizacije »Seljaškega kola« niso bile dovoljene izven savske in primorske banovine. Člani niso smeli nositi znakov. Oblasti so sporočile, da ne dajo dovoljenja za gradbo kmetijskih domov. Na zboru je govoril tudi dr. Srgjan Budisavljević ter dr. Bičanić in dr. Mačkov delegat dr. Sol.

Sestanek JNS v Mariboru

Po občnih zbora organizacij JNS v Mariboru, ki so bili sinoči v gornji mali dvorani Narodnega doma, je bil članski sestanek mariborske omladine JNS. Značilno je, da je bilo na tem sestanku več starejših poslancev kakor pa omladincev. Sestanek je vodil predsednik OJNS g. Ziger. Glavni govornik senator dr. Kramer je v svojem političnem poročilu opisal položaj pred volitvami ter opravičeval postopanje JNS, češ da je bilo tako postopanje za reševanje hrvatskega vprašanja potrebno. Nato je orisal namere bivše dr. Stojadinovićeve vlade, zlasti pa njen osnutek finančnega zakona. O lokalnih razmerah dr. Kramer ni govoril. V debato so posegli nekateri starejši poslanci. Poleg dr. Kramerja sta bila na sinočnjem zborovanju tudi bivša poslanka Lukačič in Prekoršek.

Smernice pok. Pija XI. in Slovenci

dr. Igor Rosina

Katoliška cerkev stoji pred odločitvijo, da si izbere novega poglavarja. V rimskem škofu, ki je kot tak največji duhovne svoje cerkve, je koncentrirana vsa duhovna oblast katolicizma; on je avtoriteta, ki ima edini pravico in moč, dajati sam smernice in naloge vsej cerkvi in nje vernikom.

Zato tudi nam ni vseeno, kdo bo oni, ki bo zasedel stolico sv. Petra, pa bilo, da smo tudi ožigani za poslednje vltze svobodne misli, ali liberalne katolike, ali brezverce od rojstva, ali kakor koli. Kajti z močjo svoje besede zamore usmerjati v marsičem tudi duhovno pot našega naroda.

Ves današnji demokratični svet ne glede na politično usmerjenost in celo ne glede na konfesionalno pripadnost si želi, da bi ta novi mož sledil smernicam pok. papeža Pija XI. Baš svobodomiselni Slovenci — da uporabim ta tradicionalni ločitveni kriterij — si tega želimo najbolj. Kajti če bo temu tako, potem se nadejamo, da bo morda še naša generacija doživela likvidacijo onih nezdravih razmer našega javnega in tudi verskega življenja, katerih poglavitni vzrok vidimo v našem slovenskem političnem katolicizmu, v klerikalizmu kot materialni organizaciji cerkve, ki je tako marsikateremu izmed nas že od mladosti sem zagrenil, če ne celo zaprl pot do verskega doživljanja.

Pri nas v Sloveniji nismo imeli možnosti, občutiti oni veliki obrat, ki je nastal s pok. papežem Pijem XI. v zgodovinski rinski cerkvi. Pod njim se je pred desetletjem katoliška cerkev z lateransko pogodbo, expressis verbis le za Rim in Italijo, simbolično pa za ves svet, odrekla vsakemu zahtevku po posvetni oblasti. Po besedah evangelija, da »moje kraljestvo ni od tega sveta«, se je odrekla cerkev političnemu pokretu, smatrajoč, da bo zamogla kot zgolj velika moralna sila, kot regeneratorski duh, pokret tembolj učinkovito vplivati na neuravnovesenost evropskega duhovnega življenja.

Iste smernice so dane na pot tudi od Pija XI. ustvarjenemu pokretu katoliške akcije, kjer je izrecno obojena tendenca organiziranja in ohranjanja tzv. političnega katolicizma pod vodstvom klera stoječih katoliških strank. Vsaka politično-strankarska agitacija v imenu vere mora v duhu katoliške akcije vero omadeževati. Skofje in duhovniki pa ne smejo delovati v nobeni stranki — tudi pisati ne smejo v liste katere koli stranke. Ves kler, je poudarjal papež Pij XI., mora biti izven in nad strankami. (»Križ na gorici«, št. 5-6, 1930., str. 90.)

Mi nismo imeli vtisa, da se je pri nas delovalo v smislu teh smernic pokojnega poglavarja rimske cerkve. Če smo na to opozorili, se nas je ozmerjalo z brezverci, ciničniki in izkoreninjalci. Tudi se ne more zanikati, da so se v našem slovenskem katolicizmu, ki je ostal povsem povezan z bivšo Sl. ljudsko stranko, očitno kazale in propagirale tendence tzv. totalitarne katolicizma po vzoru biv. Sušnikovega režima v Avstriji ali sedanjega režima na Slovaškem. Mi smo upravičeno imeli vtis, da je biv. Slov. ljudska stranka zaslužila cerkev ter si podredila vso duhovščino, ki ji je služila kot glavni politični propagator ter postala tudi organizacijsko ogrožje stranke. Končno smo prišli tako daleč, da se je tudi s strani duhovščine proglasilo za krščanskega moža vsakega pristaja svoje stranke, četudi je bil lump, za brezverca pa vsakega pristaja nasprotno stranke, pa četudi je bil pošten ali celo tudi veren. Lahko bi rekli, da smo bili blizu situaciji, kjer je strankarska legitimacija nadomestila kristni list in zahtevo po krščanskem življenju.

Ali je potem čudno, če velik del našega naroda v našem klerikalizmu in njegovih emanacijah ni videl drugega kot potrdilo one znane izpovedi kardinala velikega inkvizitorja iz »Bratov Karamazovih«: Obvladati, pa bilo s silo vest človeka, da se obleče škrlat Cezarja; divjo željo za gospodstvom nad svetom, ki bilo, da se pade v vse tri skušnjave, ki jih je postavil satan Gospodu v puščavi?

Verstvo še ni pripadnost, pa četudi katoliški stranki. Verstvo tudi ni zgolj nauk, ki je le teorija verstva; ono je predvsem moralna, praktično življenje po nauku: ljubezen, humaniteta, strpnost itd., vse ono, kar daje še le versko polnost in kar šele zamore dvigniti celo življenje vernika.

Tu pa smo trdili in še trdimo: ne le mi šolanci, tudi naš preprosti narod v svoji ogromni večini je občutil in še občuti kot obremenilno in kot moralno nepravilno, če se je ves akcent verstva polagal — niti ne na nauk, temveč na politično pripadnost kakli stranki, ki je smatrala, da ima katolištvo v zakupu; poglavitna stran religioznosti pa je ostala v senci. Tudi naš preprosti človek izluščil iz verstva naravnost in na tem temelju hoče, da se organizira socialno sožitje. Kajti dobro čuti, da je nauk lahko podvržen skepi, ne pa tudi moralno življenje, življenje po desetih božjih zapovedih, pa bilo to potem tudi življenje svobodomisleca, naprednjaka ali klerikola.

Ali ni čudno, da pri nas število pretepov, ubojev, tatvin, alkoholizma in kar le značilno — celo krivičarjenj vedno raste, namesto da upada, pa čeprav nam vedno znova zatrjujejo, kako je vedno bil in kako je še vedno slovenski narod edinstveno prešinjeno resničnega katolištva; tako zelo, da niti svojega voljnega glasu ne zaupa drugemu kot samo onemu, ki ga priporoči domači gospod župnik.

Ne, ni v tem vzrok, kakor bi nam radi dopovedali, da baje niti v Avstriji, še manj v Jugoslaviji nismo imeli še pravih »klerikalnih režimov«, kar da se kaže najbolj v tem, da celo lahko kritiziramo.

Novice

Za Prešernovo rojstno hišo se ne bomo nazorsko pravdali

KER JE LAST VSEGA NARODA. — IMAMO SKUPNE VREDNOTE, O KATERIH STA POBOŽNA ŽENICA S HRIBOV IN SVOBODOMISELNI UNIV. PROFESOR ISTEGA MNENJA.

Celje, 1. marca.

Na pobudo CKT je knjigarna Goričar ob lanskim kulturnim reviji Celja priredila okno Franceta Prešerna, kjer je bila zbrana večina njegovih tiskanih del. O Prešernu je v Ljudski univerzi predaval prof. g. Stele, veliko razumevanje za Prešerna kot mejnika med dvema dobama našega naroda pa je pokazalo celjsko učiteljstvo, ki je med prvimi zbralo za odkup Prešernovega doma blizu 600 din. Po nekaj takih temeljnih kamnih je sledila široka akcija: celjska šolska mladina je zbrala 5383,50 din, vsa slovenska mladina 151.759 din. Objubljeno je bilo, da bo podan o tej akciji javen obračun, pa ga še doslej ni bilo. Le Katoliško prosvetno društvo prireja predavanja, katerih namen je predvsem podajanje tega obračuna. O tem je bilo uradništvu poslanih več dopisov, iz enega med njimi citiramo nekaj stavkov: »...Dal je vsak, kdor je bil v mojem in preko mladine so dajali starši, da pomagajo Prešernovu rojaku pisatelju g. Finžgarju realizirati njegovo misel. Vsa javnost brez razlike je bila za to vnetja in tudi učitelstvo ima na uspehu precejšnje zasluge... Napovedane javnega obračuna o akciji še ni. Pač pa se ta podaja na večerih Prosvetnih društev — kar je prav, toda to je namenjeno le določeni krogu ljudi. Ker pa se ni denar zbiral le med njimi in se od drugih ni odklanjal, smo mnenja, da ni prav, da se skuša celo tej stvari dati nekak monopolni pečat... Nekajkrat smo zadnje tedne slišali med občinstvom in kulturnimi delavci take besede, ki jih objavljamo kot skromno opozorilo.

Predsinocnim je na večeru Katoliškega prosvetnega društva predaval o Prešernu pisatelj g. Finžgar. Pokazal je veličino tega pesnika, katerega rojstno hišo smo odkupili z druženi, da poudarimo vrednost tega slovenskega genija. Slovenci smo hudo obremenjeni s kul-

»Martin Kačur« in »Hlapci« nam govorijo sicer drugače; toda tudi če bi si naš politični katolicizem osvojil kot »totalitarni katolicizem« vso politično oblast v Sloveniji, nas poslal v koncentracijska taborišča in nam zamašil usta, ne bi bilo drugače. Začelo bi krčiti kamenje, kajti na tej poti in v tej smeri ne leži bodočnost slovenskega naroda.

Mi hočemo postati narod Čopa in Prešerna, ne Bleiweisa in Luke Jerana; in tudi dekana Dagarina ne. Saj baš v teh dneh praznujemo žalostno devetdesetletnico njegovega kulturnega dejanja, ko nam je zažgal — misleč, da izvršuje bogoljubno delo — celo Prešernovo literarno zapuščino. Trajno tudi mi Slovenci ne moremo ostati v dobi mladoletnosti in pod varštvom. Treba je torej tudi za naš slovenski katolicizem novih metod dela in novih smernic.

Te pa leže tam, kjer jih je začrtal pok. Pij XI., papež sprav, kot najvišji poglavar tudi našega klera; v priznanju notranje svobode uravnovega človeka, toliko ogrožene v političnem dinamizmu povojne Evrope. Ta pa velja za vse enako, ker pomeni priznanje demokratičnemu načelu prirojenih človeških pravic, katerih glavna je pravica do svobodnega iskanja in mišljenja; one temeljno svetopisemske misli, ki je napravila iz sužnja človeka in ki je dala, da je krščanstvo preobrazilo svet: misli namreč, da »je človek gospodar tudi sobote«.

Ne torej Mahulič, temveč Strossmayer; ne torej parola »Kdor ni z mano, je proti meni«, temveč parola: »Kdor ni proti meni, je z mano«. Tu leže možnosti sprave in pomirjenja.

turnim davkom, toda hiša je zdaj odkupljena in treba jo je le še opremiti po muzejskih vzorcih iz leta 1800., da bo hiša pravi vzor pristne in čedne slovenske kmetijske hiše. Pri vsej akciji je bila izključena vsaka politika. Predavatelj je to poudaril in povedal tudi, da pa ni proti strankam. Toda so tako splošne in nam vsem skupne zadeve, o katerih sta pobozna žena s hribov in svobodomisl univerzitetni profesor istega mnjenja. In tako je za Prešernovo hišo, ki je last nas vseh, vsega našega ljudstva. To se je videlo tudi v sestavi odbora za odkup hiše, v katerem so bili rektor univerze, načelnik prosvetnega oddelka ban. uprave in predsednik Penkuba, pisateljskega društva, Slovenske Matice, Leonove družbe in Akademije znanosti in umetnosti.

V dvorani Ljudske univerze je bilo okrog 200 poslušalcev, predvsem čl. nov. Prosvetnega društva.

Ne pozabi naročnine

»Veš, Stefan, včasih mi povzroča res velik strah!«

K starostnemu zavarovanju obrtništva Maribor

STALISCE SLOVENSKE OBRTNIŠKEGA K NACRTU UREDBE.

Na konferenci načelnikov vseh slovenskih obrtnih združenj, ki jo je vodila Zveza obrtnih druženj v Celju, so razpravljali o načrtu uredbe ter prišli do naslednjih zaključkov: Slovensko obrtništvo načelno pozdravlja uvedbo starostnega zavarovanja obrtništva. Vprašanje uvedbe obvezne bolniškega zavarovanja v Sloveniji naj se do popolnega razčiščenja tega problema začasno odloži, da se obrtništvo izogne morebitni preobremenitvi. V načrtu predvidena starostna doba 65 let naj se zniža vsaj na 60 let. Pod nobenim pogojem naj ne bo karencina doba daljša od 5 let. Uredba naj dopusti možnost odkupa let in to zlasti za obrtništvo, ki ga zateče zakon s 50 letom starosti. Z ozirom na dejstvo, da znaša povprečni dnevni zaslužek podeželskega obrtnika komaj 12 do 16 din so predvidene premije za pok. zavarovanje previsoke. Zavarovanje je v izogib prehudim posledicam za obrtništvo brez izdatne pomoči s strani države neizvedljivo. Zato je državna subvencija v ta fond neobhodno potrebna. Slovensko obrtništvo zahteva absolutno upravno decentralizacijo starostnega zavarovanja in avtonomijo zavoda, ki bo to zavarovanje izvajalo, po banovinskih s tem, da ostane zavod kot celota, toda upravno razdeljen na banovinske upravne in banovinske rentne odbore, ki bodo pravomočni izvršilni organi posrednih pokrajin. Obrtništvo ne ugovarja pobiranju prispevkov s strani Okrožnega urada, vendar pa zahteva da se odškodnina 5% zniža na 2 in pol %. Odločno pa se protivi temu, da bi veljala nova uredba izdana za zavarovalne zavode in ki določa, da se mora 65% rezervne glavnice nalagati v državne papirje. Starostno zavarovanje obrtništva je eminentno socialna ustanova, ki je namenjena izključno obrtniku in morajo biti vsa sredstva tega zavoda namenjena v korist obrtništva.

vedljivo. Zato je državna subvencija v ta fond neobhodno potrebna. Slovensko obrtništvo zahteva absolutno upravno decentralizacijo starostnega zavarovanja in avtonomijo zavoda, ki bo to zavarovanje izvajalo, po banovinskih s tem, da ostane zavod kot celota, toda upravno razdeljen na banovinske upravne in banovinske rentne odbore, ki bodo pravomočni izvršilni organi posrednih pokrajin. Obrtništvo ne ugovarja pobiranju prispevkov s strani Okrožnega urada, vendar pa zahteva da se odškodnina 5% zniža na 2 in pol %. Odločno pa se protivi temu, da bi veljala nova uredba izdana za zavarovalne zavode in ki določa, da se mora 65% rezervne glavnice nalagati v državne papirje. Starostno zavarovanje obrtništva je eminentno socialna ustanova, ki je namenjena izključno obrtniku in morajo biti vsa sredstva tega zavoda namenjena v korist obrtništva.

Zborovanje celjskih poštarjev

POŠTNI URADNIKI PROTI VLAČENJU POLITIKE V NJIH ORGANIZACIJO. Z VSAKIM LETOM JE VEČJE POMANJKANJE POŠTNEGA OSEBJA.

Celje, 1. marca. Na običnem zboru Združenja uradnikov PTT stroke za celjski pododbor — za Savinjsko, Saleško in Mislinjsko dolino ter široko okolico do Brežice — je poročal predsednik sekcije iz Ljubljane g. Sturman. Povedal je, da je odklonilo Združenje v Beogradu in dravska sekcija vlačenje politike v strokovno organizacijo. Člani političnih strank naj se organizirajo politično po okrajih, kolikor jim drago, odklanjajo pa ustanavljanje politične organizacije, ki bi se imenovala n. pr. Klub

poštarjev te ali one stranke, ki bi potem skušala prevzeti v svoje roke vso strokovno organizacijo. Govorniki so podali jasno sliko o položaju PTT stroke v Sloveniji, kjer je vsako leto večje pomanjkanje moči, da je težko najti uradnike, ki bi dobili cel dopust — kljub temu, da promet in dohodki rasejo. Pogovorili so se o svojih stanovitih zadevah in si izvolili v odbor za preds. g. Leitgeba Albina, podpreds. Zablja Ivana, tajnico Marico Škoflec, blaginjsko Marico Bizjak in odbornike.

o. Iz meščanskošolske službe. Suplent France Rome je premeščen iz meščanske šole v Konjicah na II. meščansko šolo v Ljubljani.

o. Iz učiteljske službe. Reaktiviran je bil upokojeni učitelj Zorko Komik ob Savinji. Učiteljica Jospina Arnik je bila premeščena iz Senovega v Slavonjsko Požego.

o. Novi pravniki. Te dni so bili na ljubljanski pravni fakulteti diplomirani Ivan Dolcher in Jakob Hodžar iz Celja, Albin Godina iz Trsta, Vinko Poljanec iz Novega mesta in Anton Omahen iz St. Vid pri Stični.

o. 100-dinarški bankovci iz leta 1920. Narodna banka v Beogradu sporoča, da so 100-dinarški bankovci iz leta 1920, še vedno veljavni in zato odklanjanje teh bankovcev ni dopustno.

o. Požari in grozila pisma. Posestniki na Dolenskem so zadnje dni zelo vznemirjeni. V mnogih vaseh je gorelo. Številni gospodarji prejemale anonimna grozila pisma, da bo pri njih gorelo. Zato so posestniki noč in dan na straži.

o. Več modernih javnih stranišč bo zgradila ljubljanska mestna občina. Načrti so že pripravljeni. Pred kolodvorom bo zgrajeno veliko podzemsko stranišče, ki bo veljalo okoli 300.000 dinarjev.

o. Avtomobilska nesreča med Cirkovcami in Podovo. Neki prevoznik iz Maribora prevaža s težkim tovornim avtom bukovca drva iz Majšperga v Maribor. Na banovinski cesti Cirkovci—Podova, katera je po sredini precej nasipana, je začelo vozilo premetavati in ker je bil avto visoko naložen, se je preuknil, da so bila kolesa navzgor. Sreča v nesreči je ta, da se šoferja in dvema spremljevalcem v kabini ni ničesar pripetilo. Iz Maribora so morali pripeljati žerjav, da so lahko avto zopet postavili na kolesa.

Celje

c. Pregled motornih vozil za območje predstojništva policije za 6. marca ob 10. pred mestno garažo v Lamovžu, za celjski okraj pa ob 11.15.

c. Umrlj 5 v bolnišnici 44-letni dinar brez stalnega bivališča Belič Adolf, 67-letni dinar brez stalnega bivališča Glavač Kacijan v 2 leti stara posr, hči Pilko Ivanka iz Tinskega pri Zibiki.

c. Prejele smo: V nemščini napisane ponudbe je dobilo več zdravnikov. Razumejno, da za medicinske instrumente in slovenskih propagandnih seznamov,

Kako smo prezimili v Podravju?

OBILO SONCA, ZMEREN MRAZ, MALO PADAVIN. — STRUPENE ZIME V PRETEKLOSTI.

Prevešil se je februar v marec in z današnjim dnem vstopamo v meteorološko pomlad. Sonce se je vzpel že visoko nad južnim obzorjem, v morju njegovih poživilajočih pramenov se bo skoro dramila pestra Cvetana. V lepih zgodnjepomladnih dneh se blešči srebrni pas Drave, daleč doli do Haloz in predgrčevja Boča migota zrak nad ravno ploskvijo Dravskega polja. Zmerom krajše so sence na severnem vznožju Pohorja, v prejšnjo Dravsko dolino prihaja z vsakim dnem več svetlobe.

Priprano odbravsko prestolnico je letošnjo zimo daleč nad povpreček dni mežikalo blagodejno sonce.

Starodavni Maribor je vse tri zimske mesece, od 1. decembra do 28. februarja našel nič manj kakor 70 vedrih, od tega posebno v drugi polovici zime nad tretjino redko lepih, sončnih dni. V Ljubljani se sprosti v decembru povprečno 169, januarja 114 in februarja 107 mm padavin. V istem času nameril Maribor le 107, 67 in 71 mm moče. Neprimerno manj megleno in oblačno je mariborsko zimsko nebo dalo v 20 padavinskih dneh 113,4, ljubljansko pa v 35 dneh enkrat več, 226 mm dežja in snega.

Za zimsko podnebje v Podravju in Ljubljani kotlini je značilen znatno večji odstotni povpreček relativne vlage. Ljubljana nad Mariborom. Srednja relativna vlaga med najvišjim in najnižjim odstotkom je n. pr. znašala v Ljubljani 83, v Mariboru le 75%. V decembru je prenasitenost zraka presegla v Ljubljani 12krat 90%, v Mariboru niti enkrat.

Zime so v Mariboru bolj zdrave kakor v Ljubljani.

Daleč odmaknjen od morja je pa imel Maribor dokaj več dni in noči s temperaturami pod ničlo. Najnižjeji dan je bil 27. decembra, ko je bilo ob Dravi —21°, v Ljubljani —18°. C. Popolnoma oblačnih dni je imel Maribor 26, Ljubljana 38. Megla, večkrat nevshečna pošast ljubljanske zime, lega nad Mariborom redkeje.

Zima je letos v glavnem za nami. Se bodo morda odkod priplesale snežinke in navrgle na polja beračev gnoj, toda od črne afriške celine se vrača k nam sonce, z njim neučakano hrepenenje po zeleni pomladi. Davno so že naš trg poživilje prve pomladne cvetke, zmerom več prijateljev prirode pohiteva v naravo, da prodro v tajnosti njenega prebujanja, da prisluhnejo prvim generalnim trdokljunih pevcev, ob skorajšnji ženitvi.

Letošnja zima nas je v primeri s strahotno poosestrimo l. 1929, na mah, brez ve-

likih pretreslajev preselila v pričakovana zgodnje pomladi. Mnogim je še v spominu pustošenje sibirskega mraza pred desetimi leti, ko je bila vsa Evropa vključena v romantično arktične zime.

V dneh 8.—19. januarja je tedaj prišil prvi mrzli val in se po posledku štirinajstih dni znova vrnil. Z izjemo zadnjih dveh dni svečana so ljudje ves mesec zaradi strupenega mraza zelo trpeli. Temperature med 25 in 40° C pod ničlo so ukenile Evropo v ledenorazliki oklep, povsod je kmalu primanjkovalo kuriva. Ljudje so se tepli za polna, premog je bil kakor poper draga, željno iskana stvar: Premražene žrtve so dovažali v bolnico, po hlevih je zmrazilo živina.

Zaradi mraza, plazov in zametov je zastal ves železniški promet. Maribor je bil odrezan od sveta in marsikateri dan brez pošte. Drava je bila 30 km nad falskim jezom ukenjena pod ledom, otoki ledu so se kopčili pod dravsko brvjo. Zemlja je globoko zamrznila, pokali so plinovodi, primanjkovalo je vode, Omejitvi so morali pekovske obrate, redke branjeve so tiste dni prodajale na trgu zmrazil, popokana jajca po 3 din, krompirja pa po 12—15 din, mleko po 4.50 din liter.

Se hujske kakor pred desetletjem so bile odbravske zime v preteklosti.

L. 1334 je nastopil pomladi tako hud mraz, da je zmrazilo mnogo popotnikov in živine v hlevih. Po ostru zimi l. 1342 je snežilo v Podravju do srednjega maja, pet let kasneje ni v izredno mrzlem poletju dozorel noben sad, ne žito, ne grozdje. L. 1408 je pokril vsa Dravo debel led in korenine dreves so pozeble globoko pod zemljo. Strupena zima l. 1422 je pustila po Evropi, zamrznilo so vsi studenci in vinogradi so se šele čez leta opomogli. L. 1608 je zmrazil kruh na mizi, zmanjkalo je kuriva, ljudje so se v skupinah grehili po hlevih. Se hujske je bilo v zimah 1700 in 1740. Debel sneg je tedaj še v maju ležal po njivah, led je pokrival vode. Od 9. oktobra do pozne pomladi se zemlja ni otalila, trgatve ni bilo.

L. 1795 so ticali naši kraji štirideset dni v zimu —22° C. L. 1858 so v suhi, ostri zimi usahnili vsi vodnjaki po okoliških goricah in ljudje so morali daleč k Dravi po vodo. Vinogradi so pozebili, Drava in Mura sta bili polni ledu. L. 1879 je Drava zajezila z ledom vse nižje ležeče kraje in izpremenila okolico v ledeno morje. V hudi zimi 1880, je nosila Drava meteorne ledenne ploskve in podrla z njimi celo vrste mostov.

—rte.

Jubilejno gostovanje ge Mitrovičeve

Za jubilejno gostovanje ge. Anice Mitrovičeve, ki slavi 25-letnico svojega bogatega in plodnega umetniškega udeleževanja, je sinoči mariborsko občinstvo popolnoma napolnilo Talijin hram, da tudi ob tej priliki pokaže nedelne simpatije in priznanje veliki pevski in odrski umetnici.

Ga. Anica Mitrovičeva, s katero je tesno povezana sijajna operna doba mariborskega gledališča, je sinoči kot ljubljanka in nad vse drag gost nastopila v Verdijevi »Aidi« kot Amneris, ki jo je odigrala pevsko in igralsko nad vse odlično, za kar jo je občinstvo nagajalo z živahnim aplavzom. Po prvem dejanju je ljubljanki na odprti sceni z lepim nagovorom čestital upravnik g. dr. Radovan Brenčič, ki je v jedrnatem prikazu orisal umetniški razvoj ljubljantke tja do njenih viškov, s katerimi je triumfirala v tujini in se nato zopet odzvala domo-

vinu, da ji služi s svojimi velikimi sposobnostmi. Za mariborsko gledališko družino je ge. Mitrovičevi čestital g. Lojze Štandeker. Jubitanki sta bila poklonjena dva krasna venca in mnogo šopkov in cvetja, da se je potem ob burnem aplavzu občinstva vsa vzradoščena in globoko ganjena zahvaljevala za odkritosrčno priznanje, s katerim jo je nagradil Maribor ob njenem pomembnem jubileju.

Poleg ljubljantke je gostovala v »Aidi« še ga. Vera Majdičeva kot Aida, ki se je v tej vlogi razvila pevsko in igralsko do močnega umetniškega efekta. Za odlično odigrano vlogo Aide je bila deležna iskrenega priznanja in lepih šopkov. Vidno so se potrdili tudi vsi ostali igralci in celoten zbor, zlasti pa g. Anatol Manoševski, ki je tokrat s svojo dovršeno igro in petjem naravnost zadivil!

Konec »poročne sezone«

Predpust je za nami in z njim se je končala tudi sezona ženitov in nevest. Zadnje dni pred pepelnico je bil naval na mariborske cerkve tako velik, da duhovniki skoraj niso zmogli vseh parov, ki bi bili radi v zakonski jarem. Pretekli teden se je v mariborskih cerkvah poročilo 33 parov, kar je rekord zadnjih predpustnih tednov. Poročili so se naslednji pari: Lipavci Ignac, grafik, in Golob Ana,

Šivilja; Rat Janez, poljski delavec, in Gorican Julija, služkinja; Horvat Janez, tovar. ključ, in Petek Julijana, kuharica; Škerbič Rudolf, kroj. pom., in Meglič M., služkinja; Kosar Boštjan, livar d. ž., in Pauman Jožefa, šivilja; Danko Franc, tkalec, in Pristivnik Jožefa, tov. de.; Klehofer Maks, kov. pom., in Zmajec Katarina, tkalka; Kislinger Rudolf, trg. sotr., in Škamlec Ljudmila, vzgojiteljica;

Vežjak Karel, trgovec, Cankarjeva 2, in
Pechara Elfrida, zas. uradnica; Herga
Ivan, tov. del., in Drovenc Marja, ku-
harica; Čmok Jožef, miz. pom., in Do-
majno Pavla, šivilja; Krečič Ivan, kro-
jač, in Boštjančič Al., služkinja; Weiss
Friderik, tov. ključ., in Babič Marja,
apretirka; Maček Anton, pom. del. d. ž.
Sp. Radvanje, in Lesnik Neža, kuharica,
Pobrežje; Gašperič Alojzij, pom. del., in
Jurše Justina, pos. lici; Nerat Franc, miz.
pom., in Dvorščak Barbara; Dasko Rud.,
pom. del., in Kraut Justina; Koje Jožef,
sklad. del. d. ž., in Sotlar F., tkalica; Turk
Ludovik, sin gostilničarja, in Feitl Gize-
la, zasebnica; Leskovar Mihael, delavec,
in Harka El., pletilja; Rancinger Franc,
žel. kretničar, in Zager Jožefa, zasebni-

ca; Čaks Viktor, tov. delavec, in Stamec
Iv., tkalica; Rotman Fr., tkalec, in Edel-
baher Marja, delavka; Zavernik Jurij,
sin posestnika, in Čoh Marja, hči pri-
stavnika; Peršuh Stefan, posestn. sin, in
Medved Marja, posestn. hči; Šter Al.,
tov. delavec, in Snedic Marja, posestn.
hči; Vodopivec Maks, ključ. d. ž., in De-
benjak Zofija; Pažek Ciril, posestnik, in
Založnik Amalija, hči posestnika; Alti-
ber Jurij, splavar, in Koren Amalija;
Ledvinška Ferdinand, uslužbavec pri fal-
ski elektrarni, in Novaček Danica; Lubej
Fr., čev. mojster, in Anticomini Marja;
Kelenberger Anton, splavar, in Končnik
Marja; Busdon Matej, mehanik, in Alfi-
rev Biserka.

O cestah na Tezmem

Znano je, da se je pobeški občinski
urad preselil iz Nasipne v Tezensko uli-
co. Za Tezenčane najkrajša kot do občins-
kega urada je po Ptuški cesti skozi
Levstikovo ulico, potem po novo zgra-
jeni cesti skozi gozd Stražun, ki pripelje
naravnost do občinskega urada. Za peš-
ca je torej iz Teznega dobre pol ure ho-
da. Na žalost pa Levstikova ulica še da-
nes ni urejena niti za pešce niti za voz-
nike. Podaljšek te ceste je ozemlje, kjer
je bila lani še niva. Tod je hoja ob sla-
bem vremenu sploh nemogoča. Ljudje,
ki hodijo v občinski urad, ne vedo, kam
se naj izognejo blatu. Zato se naj občina
pobriga, da se ta del ceste vsaj delno

popravi in navozi nekaj gramozu.

Druga jako slaba cesta je oni del Can-
karjeve ulice, ki vodi od Krekove ulice
mimo gozda na Ptuško cesto. Tudi tukaj
ni bilo gramozeno. Del ceste, kjer se
združita Cankarjeva in Maistrova ulica
do Ptuške ceste, je naravnost v ne-
vzdržnem stanju. Ker pa spadajo hiše ob
levi strani cesti v pobeško, ob desni
strani pa v hoško občino, je želeli, da
obe občini odpravita nedostatek.

Ker so vse imenovane ceste v bližini

gramozne na Tezmem, bi stroški pač ne

bili tako ogromni, da se to v doglednem

času ne bi moglo izvršiti.

pk.

„Jožefovanje“ v novi obliki

Letošnje Jožefovanje v Studencih se
bo praznovalo na novem tržnem prostoru
študentske občine pri cerkvi. Tam je
že pripravljen lep reguliran prostor, ki
bo služil vsem potrebam, da ne bo več
strahotnega prerivanja in tepenja s ku-
halnicami. Sedaj se bo vse res koncen-
triralo bolj pri Jožefu, ne pa v — Marib-
oru. Vsa čast občini Studenci, da je ure-
dila tudi to zadevo!

čan.

Delo Sokola Maribor II. v letu 1938

Občinski zbor sokola Maribor II. Pobre-
žje, ki je bil 25. II. prvič v sokolski dvor-
ni na Pobrežju, je otvoril starosta br.
Požar Anton. Prisotni so bili tudi župni
delegati br. dr. Fornazarič, predsednik
občine g. Stržina ter razni zastopniki
drugih društev. Br. starosta je naglasil,
da ima ta občini zbor kot prvi, ki se vrši
pod lastno streho, velik pomen, ker nam
bo pot nekoliko olajšana, da bomo lahko
dosegli cilje, katere smo si začetli za
Petrovo petletko.

O podrobnem delovanju društva je po-
ročal tajnik br. Klemenčič, ki je ugotovil,
da je šlo delo složno naprej. Uprava So-
kola II. je imela 21 rednih sej in 391 dopi-
sov. Načelnik br. Ban Albin je prikazal
delo v telovadnici, katero je bilo minulo

leto zelo oteženo, kariti brez pravih
prostorov in zaradi izgube dveh dobrih
prednjač, sestre Klemenčič Tere in Pe-
trovič Zive, so ženski oddelki zelo trep-
li. Prednjači zbor je imel 7 sej ter več
sestankov. Ima tudi svojo tehnično knji-
žnico. Priredil je več tekem. Sokol Po-
brežje ima 348 rednih telovadcev, ki niso
samo pridno telovadili, temveč pomagali
tudi graditi sokolski dom. Zato so res
pomembne besede br. načelnika, da se
ni treba bati, da bi naše delo kdo zavrl.
Prosveštar br. Reja je poročal o prosvet-
nem delovanju. Narasčal in članstvo je
imelo več predavanj. Društvo je priredilo
6 gledaliških iger in 15 lutkovnih pred-
stav. Iz poročila matrikarka br. Bizjaka
je razvidno, da je članstva vsak dan
več. Gospodar br. Rojko je poročal o
imovini, ki dan za dnem narasča. Grad-
beni odsek je poročal o velikih nalogi, ka-
tero smo si začrtali v Petrovi petletki.

Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za
velikim odobravanjem br. starosta Požar
Anton, za podstar. br. Primc V., tajnika
br. J. Klemenčič, načelnika br. Ban A.,
za načelnico sestra Lukežič Marica. Po
volitvah je br. starosta Požar poudaril,
da se moramo zahvaliti posebno mamici
s. Sokola Pobrežje in botri narasčajočega
prapora Klemenčič Mariji. Čeprav ni bo-
lezen vedno nagaja, ni bilo dneva, da ne
bi prišla pogledat k domu in celo pomag-
at z lopato pri graditvi doma, njeni

navni želji. Nato je br. Fornazarič v krep-
kih besedah podal pomen Sokola in nje-
govih idej, katerih se moramo krepko
držati in jim slediti, kakor je br. starosta
zaključil občni zbor in po dvoranji je na-
vdušeno zaplavala pesem »Hej Slovani«.

m. Violinist Taras Poljanec in čelist
Oton Bajde pridrida 22. t. m. koncert.

m. Okrevalec mariborskih trgovcev
na Pohorju. Združenje mariborskih trgo-
vcev se peča z vprašanjem zgraditve
trgovskega okrevališča na Pohorju. V
ta namen bodo ustanovili posebno za-
drugo.

m. Ljudska univerza. V petek, 3. mar-
ca, predava dr. Lavro Čermelj o teni
»Ptolomej in Kopernik«. Zanimivo pre-
davanje odličnega strokovnjaka bo go-
tovo vzbudilo pažnjo našega občinstva.
Opremljeno s skioptičnimi slikami. — V
ponedeljek, 6. marca, bo pojasnil bistvo
anekdote na številnih primerih pisatelj
dr. Ivo Sorli.

m. Namesto cvetja na grob blagopok.
gosp. Frančiške Kovačič iz Počehove,
daruje obitelji Šturm iz Počehove »Soku-
lu III.« Krčevina-Košaki, din 100.

m. V visoki starosti 84 let je preminula
v Mariboru ga. Hrašovec Marija. N. p.
v m.!

m. Mestni odbor Jadranske Straže ob-
vešča svoje članstvo, da se bo vršil redni
občni zbor 8. marca ob 20. uri v mali
dvorani Narodnega doma. Po občnem
zboru bo družabni večer, pri katerem
bosta sodelovala pevska zbor društva
Jadrana in Nanosa. Udeležba naj doka-
že našo društveno zavest. Odbor.

m. O novi Česko-Slovaški predava
danes ob 20. uri v dvorani Zdravne go-
spodarske banke prof. Sedivy. Preda-
vanje spremljajo lepe skioptične slike.

m. Ukradeni kolo. Na policijo je prišel
mesarski valjenc Alojz Iršič in prijavil,
da mu je sinoči nekdo izpred Čerincev
gostilne v Vetrinjski ulici ukradel kolo
z ev. št. 20378.

Dospeli klobuki

v najnovijih načinih in modnih barvah v veliki
izbiri — Nova modna trgovina
AVGUST WEDZET, MARIBOR
Aleksandrova cesta 9

m. Naprave za pomoč pri cestnih ne-
srečah in pri plovavah si bo nabavila
mariborska gasilska četa, ki se vedno
bolj izpopolnjuje.

m. Zopet odpuščen delavci. Kakor
smo izvedeli, je neka tovarna na Tez-
nem odpustila precejšnje število delav-
cev, ki so ostali brez vsakih sredstev.

m. V zadnjem trenutku rešen. Na že-
lezniški progi Tezno—Hoče je namera-
val večeraj neznan moški skočiti pod
večerni vlak, ki prihaja iz Ljubljane. K
sreči so njegovo namero opazili domov
se vračajoči delavci, ki so možu pre-
prečili obupno dejanje. Neznavec je na-
to izginil v temo.

m. Dodatno k zahvali sorodnikov pok.
ge. Elizabete Vitez, objavljeni v več-
rajsnji številki »Večernika«, objavihamo
na njihovo prošnjo, da se zahvaljujejo
tudi pevskega društvu »Radost«. Tezno.
m. Materinski tečaj. Danes ob 20. pre-
dava v Ljudski univerzi v okviru ma-
terinskega tečaja univ. prof. dr. Stanko
Gogala o temi »Našim družinam manjka
očeta«. Na predavanje so vabljeni poleg
žensktva predvsem očete.

* Društvo »Nanos« poziva svoje član-
stvo, da poravnava članarino do občnega
zboru, 12. marca t. l., po našem inka-
santu oz. v društveni pisarni. Sodna uli-
ca 9/III. — Odbor.

* »Staribor« ima svoj mesečni sest-
anek v četrtek, dne 2. marca 1939, ob 20.
uri v restavraciji Narodnega doma v Ma-
riboru. Poročalo se bo o izvršitvi skle-
pov zadnjih sestankov.

* Železničarska Nabavljajna zadruga
sklicuje članski sestanek za četrtek, dne
2. marca, ob 19. uri v mali dvorani Na-
rodnega doma. Članstvo vabi k polno-
številni udeležbi.

* Od danes dnevno kobarat v Veliki
kavarni.

* Hotel Orel. Vinska poskušnja. Naj-
boljša izbira ljubiteljske vina.

Nočna lekarniška služba: Dvorna le-
karna pri Sv. Aneli. Glavni trg. tel.
20-05; Magdalenska lekarna, Kralja Pe-
tra trg, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino. »Kralj apashev«, film o
življenju podzemnega kralja. Kot
nekronani kralj apashev nastopa zme-
niteljski igralec Adolf Wohlbrück.

* Kino Esplanade. Od danes »Ljubav-
nik po naročilu«. Ralf A. Roberts, Heil
Finkeneller, Ida Wüst in Theo Lingen v
glavni vlogah. Salve smeha! — Pri-
pravljamo šlager »Ona in njenih 100«.
Deana Durbin in znani dirigent Leopold
Stokovsky.

* Kino Union. Do vključno četrtek
»Sreca v ekstazi«, sijajna vesela opereta,
polna pikantnih zapletljajev.

Mariborsko gledališče

Sreča, ob 20. »Aida«. Red B. Go-
stovanje ge. Mitrovičeve in gde. Ma-
rčičeve.

Četrtek, ob 20. »Partija šaha«. Red A.
Petek: Zaprt.

Sobota, ob 20. »Prodana nevesta«.
Red D.

Bevkova komedija »Partija šaha«,
ki se po izvršni uspehi premieri prvič
ponovi v četrtek, 2. t. m., ostane ka-
kor jo je za oder priredil g. Vašo
Bratina, izmenja se le glavna vloga
Petra Drena, v kateri nastopi priznani
član mariborske drame, Rado Nakrst.

Prihodnja novost v mariborski dra-
mi. Mariborska drama v Skrbinskih
režiji že pridno pripravlja kot pri-
hodnjo novost izvršno Shawovo ko-
medijo »Pygmalion«.

Kultura

Ivan Cankar v angleščini

Kakor izdaja Maribor svoj mesečnik
»Obzorja«, tako ima vseučilišče We-
stern Reserve v Clevelandu slovenski
časnik enakega imena: »Skyline«. Ta ob-
zornik prikupne vnemosti je priobčil v
januarskem snopcu »The Istrian
Donkey« (Translated by Anthony J.
Klančar, from the Slovenian by Ivan
Cankar). Našemu »književnemu konzulu«
Klančarju se je prevod imenito posrečil
in Cankarjev »Istrski osel« bo gotovo
zbudil zanimanje tamkajšnjih čitateljev
za plodnega slovenskega črtičarja. Tako
utezne kaka Apolonova služabnica kedaj
zakrožiti:

My thoughts are not Slovenian poetic
Except in the Slovenia I dream...
Pričim, da je imenovani dolejniki
rojak svetovalec Slovenskega kluba v
Clevelandu, kjer vodi pouk o slovensčini
kakor tudi njeni književnosti. Temu klbu
predseduje gospa J. Lauseche, žena
slovenskega sodnika. Genevieve Gerčar
je tajnica, blaginjičarka pa W. Lauseche,
zobozdravnikova žena. Slovenska šola se
vrši ob petkih večer. V radiu ste sil-
kali pretekli mesec, da je g. Klančar objavil
novega leta v New Yorku predaval z
lepim uspehom pred člani Slovenske

skupine v Društvu modernih jezikov. —
Predmet razprave: Edward Bellamy
(1850—98), ameriški književnik, pisec
utopije »Looking Backward«, ki je dala
povod ustvaritvi nove stranke. Govor-
nik je pokazal na vpliv tega sanjaja na
jugoslovanske literature, pri Slovencih
zlasti na Tavčarja »Abadon« in Mencingerja
v verzih:

O dal nam Bog učitati,
vseh tistih lepih dni,
ki nam jih prerokujeta
Tolstoj in Bellamy.

A. Debeljak.

JUGOSLOVANSKA SKATOLOGIJA.

Ni še dolgo, kar je neznani Mitun M.
Pavičević (30. XI. doseže šest križev),
objavil 400 strani velikega formata »Na-
rodne pikanterije« v 50 izvodih, to pa
zgoji v znanstvene namene: za narod-
pisce, moraliste, jezikoslovce in drugače
strokovnjake. Z istim Lejtem ali Amor-
čkom na naslovni strani se nam je po-
javil nov zvezek podobne vsebine: »Skat-
ološke umotvorine našega naroda«, ko-
krat na 166 straneh osmerke. Viri so srb-
sko-hrvatski in slovenski. Izjema je stran

112. z ukrajinskimi vzorci. Ali spada v
pričujoči snopci? Večina tega »nerodne-
ga« blaga je v verzih, manjši del v prozi.
Obseg različen: od enega stiha do 200 ki-
lov šeststverstnice (slovenski tekst Mlada
sosedu). Ureditev kaže proti prejšnjemu
delu napredek, akopav je tipkarskih nap-
ak še dovolj, zlasti v slovenskem besedi-
lu. Snov je čisto stara (večno mlada),
drugič prav sodobna, na pr. Slovenec
pripoveda novosti iz Maribora (108). — ak.

k Mladu Korotan. Izšla je peta številka
»Mlade Korotana«, ki ga izdaja Slo-
venska prosvetna zveza v Celovcu in je
namenjen naši koroski slovenski mladi-
ni. List je dobro urejevan in objavlja tu-
di najboljša mladinska dela naših starej-
ših in mlajših pesnikov in pisateljev, za-
stti tudi Zupančiča. Tiska pa tudi pri-
spevke koroskih mladih sodelavcev, kar
je najlepši dokaz, da je slovenska besed-
ta tudi v Korotanu še živa in da se v
mladem rodu razveseljuje ohranjanje da-
lje.

k Koncert skladb nemških komponistk.
Te dni je bil v Monakovem koncert. Na
katerem so se igrale in pele samo sklad-
be sodobnih nemških komponistk. Kriti-
ka je nekatera dela še dobro ocenila, dru-
ga bolj slabo. Vendar je zanimivo, da ima
Nemčija celo vrsto komponistk, kar priča
še seznan programa tega koncerta, ki

naševa imena: Johann Müller-Hermann
(Dunaj), Waltraut Weinreich, Sophie
Carmen-Granata (Berlin), Elsa von
Oettingen (Berlin), Regine Engelschack,
Hanna Eschenbrücher, Frieda Kern, M.
Landes, Jelena Reichel-Pacif (Hrvatica
ali poročna s Hrvatom?), Paula Rock,
Gertrud Schuster-Woldan in Herma Stu-
dny.

k Mala dela velikih mojstrov. V Cari-
hu v Švici je bila nedavno odprta zani-
miva razstava pod naslovom »Mala dela
velikih mojstrov«, ki obsega okoli 80 sa-
mih manjših slik in grafik znanih moj-
strov čopiča. Razstavljena dela so vzeta
deloma iz javnih galerij, deloma iz zaseb-
nih zbirk. Izmed Švicarjev so zastopani
Arnold Böcklin, Albert Wetti, Buchser,
Leopold Robert, Segantini, Calame, Bar-
thelemy Menn, Anker in Hodler; Nemce
predstavljajo Wilhelm Leibl, Menzel, Lie-
bermann in Feuerbach; Francozi pa so
predstavljeni z deli Courbete, Corota,
Daumierja, Daubignyja, Delacroixa, Du-
preja Fantin-Latourja, Géricana, Mori-
sota, Seurata, in Cézannea, dočim pre-
stavlja Holandce je van Gogh. Slikarjev
drukih narodov ni.

k Budimpeštanski kvartet v Parizu.
Aprila in maja nastopi v dvorani Gaveau
v Parizu Budimpeštanski godalni kvar-
tet, ki bo igral vse Beethovne kvarte-
te. —

Gospodarsivo

Gorenjski kmet v združnem gospodarstvu

BOGATI SADOVI NA POLJU KMETSKEGA ZADRUŽNIŠTVA. — ODLIČNO USPEL POSKUS ORGANIZIRANEGA ZADRUŽNEGA GOSPODARSTVA.

Kranj, 1. marca.

V ponedeljek je imela v Kranju »Gorenjska kmetijska zadruga« svoj občni zbor, ki se ga je udeležilo nad 700 združnikov. Gorenjska kmetijska zadruga stoji 955 direktnih članov, poleg tega pa je včlanjenih v njej še 32 zadrug, skupno predstavlja 3200 gorenjskih kmetov. Zadruga deluje sedaj sedmo leto. V minulim letu je vnovčila sledeče količine poljskih pridelkov svojih članov: 331 vagonov krompirja, 35 vagonov fižola (1. 1937, 143 vagonov fižola) in velike množice raznovrstnega semena (ajde, deteljnega semena itd.) Za svoje člane pa je nakupila: 28 vagonov umetnih gnojil, 83 vag. koruze, 42 vag. cementa, 24 vag. krmila in 39 vag. raznega manufakturnega blaga. Za letošnji pomlad ima zadruga velika naročila semenskega krompirja za južne banovine: savsko, drinsko, primorsko, dunavsko in jedilnega krompirja za Beograd. Do konca febr. 1939. je odpelala že 97 vagonov krompirja, na odpolklic pa čaka še 81 vagonov. Gorenjska kmetijska zadruga ima v osebi svojega ravnatelja g. L. S. j. a k. izbornega organizatorja in trgovca, ki ima silajne trgovske zveze v tu in inozemstvu. Gorenjska kmetijska zadruga izvažala, brez posrednikov, neposredno v Italijo, Francijo, Severno Afriko in sedaj ima že tudi naročila za Španijo, predvsem za fižol. Gorenjska kmetijska zadruga dela v severni Afriki poskuse s semenskim krompirjem »nordovcem«. Dveletni poskusi so obdorili dobre uspehe. Let, pomlad se v severni Afriki vršijo obsejni poskusi, ki bodo rodili gotovo dober uspeh, da bodo naši Gorenjci imeli v bodoče stalen,

dober trg za semenski krompir v severni Afriki, letno 50–60 vagonov. Zadruga ima tudi dobre zveze z centralno Ameriko, kamor že izvažala semenski krompir, ki tam zelo dobro uspeva. Po skoraj 400 letih, ki smo dobili krompir prvič potom Španskih mornarjev iz Amerike v Evropo, kupuje sedaj Amerika v Evropi semenski krompir, ker je evropski krompir — semenski — boljši od ameriškega.

Iz delovanja Gorenjske kmetijske zadruge se vidijo konture bodočega kmetijskega organizatornega dela, ki obeta nove denarne vire našemu kmetijstvu. Gorenjska kmetijska zadruga lahko služi v trgovskem in izvoznem pogledu za vzor vsem drugim sličnim kmetijskim organizacijam. Na občnem zboru se je manifestiral pravi zadrugi duh. V tej zadrugi so organizirani in včlanjeni dobri in napredni kmetovalci, ne oziraje na politično pripadnost, kar kaže visoko inteligenco in pravo gospodarsko pojmovanje gorenjskega kmeta. Sicer so Gorenjci na glasu, da so zelo strastni politiki. Občni zbor Gorenjske kmetijske zadruge pa je pokazal, da je v takšnem okolju, pri pravilnem poljovanju gospodarskih potreb, možno plodonosno sodelovanje celokupnega kmetijskega stanu. Gorenjci so na dobri poti. Vredni so posnemanja!

Na občnem zboru je predaval g. inž. Teržan iz Ruš o kulturi krompirja in predaval film o krompirju, ki so mu vsi navzoči z velikim zanimanjem sledili. G. ravnatelj zadruge pa je poročal, kaj naj bo dalo v bodočem letu dobro vnovčiti in katere sorte krompirja in fižola ter koliko ga naj poedine občine sadijo. To je že prvi korak k načrtnemu gospodarstvu!

nemške lesne industrije, ki bosta pročila naše razmere na lesnem trgu. Sodijo, da bo omogočen večji izvoz našega lesa v Nemčijo.

g. Šibenik bo dobil trgovsko akademijo. Zaradi vedno večjega gospodarskega razvoja Šibenika bo mesto dobilo trgovsko akademijo. Sedanja trgovska šola bo spremenjena v akademijo.

g. O povečanju našega izvoza v Italijo bo še tekom marca razpravljal v Beogradu poseben sestanek naših in italijanskih gospodarstvenikov, ki se zavzemajo za to, da se medsebojni gospodarski odnosi čim bolj poglobijo in razširijo.

g. Slovensko perutinarstvo. Po uradnih podatkih je imela Slovenija 1937. skupaj 1.215.175 glav perutnine, od tega 1.168.066 kokoši, 17.813 rac, 14.884 gosi in 14.412 puranov.

g. Uvoz tekst. surovin in polsurovin iz Nemčije se bo v najkrajšem času povečal.

Sport

Vodstvo drž. prvenstva na Pohorju

Mariborska zimsko-spolna podveza je na svoji zadnji seji kot prireditelj letošnjega tekmovalca za državno prvenstvo v alpski kombinaciji dne 4. in 5. marca v Ribnici pri Pohorju imenovala sledeče vodstvo tekmovalca, pri čemer je Zimsko-spolna zveza v Ljubljani imenovala v predstavo pred. zveze dr. Pavlina, vrhovnega sodnika Bernika Viljema, posebej pa še bodeta izvršena v vrsto funkcionarjev po sporazumu z domačimi odborniki delegata zveze Kogovščik in Jamnik. Vodstvo je sestavljeno tako:

Predsedstvo: dr. Pavlin, kap. Gnuš.

Vrhovni sodnik: Bernik Viljem.

Tehnično vodstvo: Forstnerič, Senica.

Pomožni sodniki pri smuku: Golubović, Pirnat, Vales.

Pomožni sodniki pri slalomu: Dekleva, Vetrli, Voglar.

Zapisničarji: Gigerli, Faneš, Kebrič.

Starterji: Bureš, Jovovič, Purkule, inž. Škarabot, Zorut.

Časomerice: Berganti, Hrihar, inž. Lah, Perin, Vrežnik.

Kontrola pri smuku: Kramaršič, Kuhar, Polak O. in R.

Kontrola pri slalomu: Košir, Kumer, Simčič, Vodeh.

Sanitarna služba: dr. Kac, dr. Lutman, dr. Seber, dr. Velker.

Bevc in Zemva mednarodna romunska prvaka

V SKOKIH JE ZMAGAL BEVC, V KOMBINACIJI PA ZEMVA. — NASI SMUCARJI ZASLUŽILO VSE PRIZNANJE ZA SVOJE USPEHE.

Včeraj smo že poročali, da je Smolec osvojil prvo mesto v teku na 18 km na mednarodnem romunskem prvenstvu v Predealu, dočim sta Zemva in Klančnik A. dosegla častno drugo in tretje mesto.

V skokih posebej sta zmagala Jugoslavo Bevc in Karel Klančnik s 331,5 odnosno 326 točkami. V skokih za kombinacijo je tudi pripadalo prvo mesto našim tekmovalcem, zasedel ga je Zemva s 423 točkami.

mi, takoj za njim pa je Bevc s 410 točkami.

Naši smučarji so torej tudi v Romuniji s polnim uspehom zastopali naš smučarski sport ter jim gre za to vse priznanje. Poglejmo samo malo preko naših meja, da vidimo, kako častijo svoje zmagovalce sirove naši sosedi! Uspehi v sportu so danes važno merilo za aktivnost posrednih narodov.

Prvi tekmovalci so že prispeli v Ribnico

Včeraj so potovali skozi Maribor prvi zunanji tekmovalci, ki so prišli že sedaj, da se nekoliko dni pred tekmovalcem za državno prvenstvo izkoristijo za trening na smučki progi. Prišli so štiri tekmovalci SK Ilirije iz Ljubljane, in sicer Barbarič Stjepan, Šušteršič Slavko, Kralj Leopold in Mijelj Miloš, dočim bo polti Ilirijani, ki je doslej prijavljen, Poljanec Čvetko dospel šele kasneje. Podveza je dobila še mnogo drugih prijavi, ki jih bomo pa v celoti objavili jutri, ko poteče reden rok za prijave. Zagotovljeno je tudi sodelovanje Gorenjcev.

MLADINSKA TEKMOVANJA V PLANICI

V prireditelji SK Ilirije bo v soboto in nedeljo v Planici veliko mladinsko tekmovalje v tekih, skokih, klasični kombinaciji, slalomu in četvrtini kombinaciji za juniorje, naraščaj in mladino. V soboto ob 10. bodo teki, v nedeljo ob 9.30 dalje skoki, ob 15. pa slalom. Prijave za skoke se sprejemajo še do nedelje ob 8.30, za ostale discipline pa do sobote popoldne.

s. SK Olimp v Celju bo imel v petek, 3. t. m., ob 20. svoji redni občni zbor pri Jugoslavanu v Gaberju.

s. Naš rojak v Ameriki svetovni rekord.

Jugoslavo Američan A. Tomić je v Detroitu postavil nov svetovni rekord v teku na 66 m z zaprekanji v času 8,4 sek.

s. Na nemškem državnem prvenstvu v alpski kombinaciji v Kitzbühnu je zmagal pri moških W. Walch, pri ženskah pa C. Kranz, ki je dosegla prvo mesto v smuku in slalomu, dočim je Walch moral v slalomu odstopiti prvo mesto M. Kranz. Svetovni prvak v smuku Lantschner je na 8. mestu rade padea, svet. prvak v kombinaciji Jennewein je ravno tako imel smolo.

s. Prvi dan tekmovalja v hitrostnem drsanju na ledu v Oslu je prinesel presenetljivo zmago evropskega prvaka Bersinša nad svetovnim prvakom Waseniusom na 3000 m v času 5:08,7. Ravno tako je presenetil doslej malo znani Finec Hodi, ki je na 500 m zmagal pred Eggestangenom, Bersinšem in Krogom. Bersinš (Levonska je zmagal tudi na 5000 m ter tako dosegel v skupni oceni prvo mesto s 198,603 točkami pred Waseniusom in Baillarguom.

s. Schmelingov proces v Ameriki. Schmeling je odpoval v Ameriko, da tam zaključi match z Joe Louisom, namesto tega pa se sedaj toži z ameriškim časopisem, ker je neki ameriški list objavil lažen intervju z njim. Schmeling zahteva odškodnino 100.000 dolarjev.

Svetovna proizvodnja zlata

V mesecu novembru je iznosila svetovna proizvodnja čistega zlata 1.033.000 unč (unča je 31,10 gram), a v istem mesecu l. l. le 987.271 unč. V času prvih 11 mesecev 1938 je svetovna proizvodnja zlata dosegla 11.13 milijona unč napram 10,75 mil. v l. 1937. V poslednjih 7 mesecih je bila ta proizvodnja vsak mesec nad 1 milijon unč, meja, ki jo je prekoračila prvičkrat v marcu 1938. Celotna proizvodnja v letu 1938, se cenil na 12,16 mil. unč, kar predstavlja nov rekord, ker je leta 1927. dosegla le 11,74 milijona unč. Pri tej statistiki je Rusija izvzeta.

g. Nova sintetična surovina. V središču velikega ameriškega koncerna za avto-gumi — v Ahronu so iznašli novo sintetično surovino, slično gumiju. Surovina se dobiva iz koksa, apnenca in

solil in se imenuje »skoroseal«. Sedaj izdelujejo iz nje dežne plašče. Strokovnjaki ji napovedujejo veliko bodočnost v konfekciji. Le da bi bila poceni in dobrat!

g. Nezaposlenost v Nemčiji. Po službeni statistiki je bilo v mesecu novembru 152 tisoč nezaposlenih delavcev. V bivši Avstriji je število nezaposlenih naraslo in znašalo 112.700, v sudeški oblasti pa 196.000.

g. Akcija za gradnjo novih tobačnih skladišč v Hercegovini. V Mostaru so gospodarstveniki pričeli akcijo za gradnjo novih tobačnih skladišč v Hercegovini, ki so zaradi vedno večjih nasadov nujno potrebna. Največje pomanjkanje v tem oziru občuti ljubuški okraj, kjer je središče tobačnih nasadov.

g. Naš izvoz lesa v Nemčijo. Te dni sta prispela v Šibenik dva predstavnika

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

Zamišljen se je ustavil na vogalu ulice. Ali naj poišče gospo Willensovo? Ali je tej dami res tako dobro, kakor je rekla Cella Burnettova.

Njegov problem se je razčistil sam, ko je okrog vogla pridrvel avto in se peljal naprej v smeri proti pisarni Lejle Selcottove. Gospa Willensova je bila v njem z nožem, čigar obraza ni mogel videti.

Hitro se je vrnil in prišel pravočasno na kraj, kjer je videl izstopati gospoda Selcotta in odhajati v poslopje z Amerikanki, ki je šla za njim.

Reynolds je sklenil, da se vrne, kakor da je pozabil še na eno vprašanje.

V njegovo presenečenje je stala v hišni veži gospa Willensova, sama. Takoj ga je spoznala.

»Dobro dan, inspektor. Kako se vam godi?« je rekla iskreno in se prijazno nasmešnila.

Reynolds je odgovoril in ji dal podobno vprašanje z mnogo večjim zanimanjem za odgovor, kakor je pričakovala.

»Meni se izvrstno godi,« je odgovorila. »Toda pogledite to vaše gnusno vreme. Mila sem, da bom uživala krasen dan v vašem Zou in krmila živali: zdaj sem pa

tu, zaposlena z redko in zoprno stvarjo — redko pri meni, mislim.«

»Namreč?« je rekel.

»Tu čakam na moža, in sicer na razkačenega moža. To je gospod Richard Selcott. Telefoniral mi je ter me povabil na obed, potem pa je godinjal na ves svet.«

»Morda je gospod Selcott slabo spal, je rekel oprezno Reynolds.«

»No, gospod in gospa Selcottova sta odšla od mene precej zgodaj, da bi se dobro naspala,« je menila gospa Willensova.

»Ni se dal zadržati in odvlekel jo je od mene kmalu po desetih.«

»Primerna ura!« se je nasmešnil inspektor ter dodal v duhu: »In bilo je vam ali njemu dovolj časa, da pridete pred polnočjo k Melwoodski vili.«

Gospa Willensova je pogledala na svojo zapesnat uro.

»Če boste videli gospoda Richarda, inspektor, ne jezite se in mu poveste, da sem se spomnila na svojo obvezo, hočete? In recite mu tudi, da pridem h kocktailovi družbi gospe Selcottove danes o pol šestih.«

Reynolds je odgovoril po pravici, da bo

to rad sporočil.

Gledal je, da je gospa Willensova hitro stopila v taksi. Če je res ponoči hudo padla, si je čudovito hitro opomogla.

Nežnega mladeniča ni bilo v vnanji pisarni, ko je Reynolds vstopil, in inspektor je sodil po prepričljivih glasovih, ki so se slišali iz notranje pisarne, da se gospod Selcott še zmeraj strašno jezi.

»Kako se moreš tako predrzno vmešavati v to? ... Svaril sem te ...

Prihodnjic ne bom — grožnja je izpadla. ... Ali me ubogaš, ali pa pojdeš. Ta človek grozi ... Ti se vedno vmešavaš ...

In zdajci je glas utihnil in Reynolds je slišal deklislo ihtenje.

Brž je zlezel na hodnik, zapri za seboj vrata in glasno potkal. Gospod Richard Selcott je prišel k vratom, vidno rdeč v obraz.

»Kaj je?« je ježno vprašal. »Oh, to ste vi, inspektor? No, kaj pa želite?«

Reynolds je hladno povedal naročilo gospe Willensove in čakal, kaj bo.

»Vrag naj jo pobere!« je zavpil gospod Richard. »To je vse? Zaposlen sem!«

»To je vse — za zdaj,« je mirno odgovoril. »Sem tudi zaposlen, gospod Richards. Z Bogom!«

Na pol poti po stopnicah je slišal Reynolds, da ga nekdo kliče.

»Hvala vam za sporočilo gospe Willensove, inspektor,« je klical za njim Richard z interesiranim glasom.

Ampak, kdo je bil tisti mož, ki je bil res grožnja za Selcotta, je premišljal Reynolds. In zakaj se je Leyla mešala v nekaj tako, da se je njen oče jezil?

Vrnil se je v pisarno v Scotland Yardu je poslal Reynolds po detektiva Jenkinsa.

»Kakšno so poročila o zadevi v pretekli noči?« je vprašal.

Jenkins je na glas prebral.

»V laboratoriju doktorja Bleisa je bila luč do poldruge ponoči in nihče ni šel iz hiše po osmi uri zvečer. Tam ni postranskega vhoda niti zadnjih vrat. Zjadna oseba, ki je odšla, je bil gospod Kappl o pol osmih zvečer.«

»Hm! To je čudno, je pripomnil Reynolds. »Dajte!«

»Gospa Willensova in gospod Richard z gospo Selcottovo so večerjali v Magfieldski restavraciji,« je bral Jenkins dalje. »Gospa Willensova se je vrnila v hotel Belroy ob desetih dvestih zvečer in je ni nihče videl, da bi spet odšla.«

»Ampak hotel Belroy ima več vrat.«

»Gospod Mansfield je zapustil svoje stanovalstvo ob desetih trideset in je šel v svoj klub. Detektiv Carruthers mu je sledil, gospod,« je pojasnjeval Jenkins. »O poldavnajših ponoči je poklical Carruthers po telefonu klub, vprašal, ali je tam gospod Mansfield, in reklo se mu je, da igra bridge. Popolnoči je telefoniral Carruthers zopet in reklo se mu je, da je gospod Mansfield že odšel.«

Sodišča**Ker ni šlo preko rešetk, so hoteli preko trupel paznikov**

Sele pred nekaj dnevi smo poročali, kako je nameraval priti iz jetnišnice mariborskega okrožnega sodišča obsojeni ropar Friderik Gumzer, ki je sodeloval pri roparskem napadu v Zikarcih. Načrt z utihotapljenimi žaglicama, s katerima bi preplil krize in prišel na svobodo, se mu pa ni posrečil.

Zaradi roparskega umora v Zikarcih so sedeli na založni klopi trije: Gumzer, Mavrič, ki sta bila oba obsojena, in še tretji Kranjc, o čigar nedolžnosti pa se je veliki kazenski senat pri razpravi prepričal ter ga oprostil. Pravi ropar je bil kmalu nato v rokah pravice; bil je to 29-letni delavec Valentin Grilc iz Kustošija. Na razpravo so ga pripeljali vkovanega v težke vežice na rokah in nogah, kar se dogodi na sodišču bolj poredkoma. Grilc je bil nam, reč tudi eden izmed onih težkih zločincev, ki se trenutno nahajajo v zaporih mariborskega okrožnega sodišča v Mariboru, in ki bi naj z zloglasnim Kodrom in Pintarčem ter na smrtno kazen obsojenim morilcem Silvestrom Kranjem sodelovali pri krvavi in zločinskih Kodrovem načrtu.

Grilc je svojo roparsko in zločinsko dejanje pred sodiščem v celoti priznal. Sodisce ga je obsodilo na 6 let težke ječe ter na trajno izgubo častnih državljskih pravic.

NEPOBOLJŠLJIVA TATICA.

Na okrožnem sodišču v Mariboru je morala ponovno sedeti na zatožni klopi nepoboljšljiva tatrica 24-letna služkinja Bogomila Simončičeva iz Moškanj, ker je okradla svojo gospodinjko. Simončičeva je služila pri ge. Elizabeti Vajdovi. Ko je odšla Vajdova 6. januarja letos iz Sv. Marjete v Ptuj, je nepoštena dekla odprla predale in skrinje, da bi odnesla, kar bi mogla; med drugim je hotela odnesti obleke, perilo, hrano, milo in 200 din gotovine. Škoda je bila ocenjena na 3.176 din. K sreči pa se je vrnila posestnica pred nameravanim časom nazaj ter je dobila tatrico prav v trenutku, ko se je odpravljala s plenom neznankam. Služkinja je tatvino v celoti priznala.

Obsojena je bila na leto dni in tri mesece težke ječe, to pa zategadelj, ker je bila že 5-krat predkaznovana. Malemu kazenskemu senatu je predsedoval s. o. s. dr. Turato, prisedovala pa sta s. o. s. Lečnik in dr. Cemer. Obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Dev, zagovarjal pa je obtoženko odvetnik dr. Juvan.

Starec se je spozabl nad vnukinjo. Mali kazenski senat okrožnega sodišča v Mariboru je obsodil na leto dni in 8 mesecev strogega zaporu ter na tri leta izgube častnih državljskih pravic 73-letnega preužitkarja Antona Višnerja iz Rošpna, ker se je večkrat spozabl nad svojo vnukinjo, staro komaj 14 let.

Sokolstvo

1. Sokolsko društvo Trbovlje proslavi letos 30-letnico. Kot uvod v to proslavo priredi v soboto, 4. marca, ob 20.30 uri slovenski večer s pestrnim sporedom, ki se ga namerava udeležiti tudi članstvo iz Celja. Ako bo dovolj prigašencev, bo vozil v soboto ob 18.30 uri iz Celja poseben avtobus v Trbovlje. Prijave sprejema do četrtega br. Cepin v Celjski pošilnici v Narodnem domu. Bratje in sestre se naj udeležijo slavnosti — če le morejo — v kroju ali narodnih nošah.

1. Sokol Maribor I. priredi v soboto, 4. marca, ob 20. uri telovadno akademijo v prostorih kasarne kralja Petra I. Osvoboditelja. Akademija je posvečena 10-letnici Pivkove sokolske družine. Dolžnost vseh Sokolov in sokolstev na konjenega občinstva je, da se akademije številno udeležijo. Morebitni dobiček je namenjen za zgradbo prepotrebne telovadnice.

× Tudi živali spreminjajo spol! Varšavski listi prinašajo vest, ki je sicer čudna, a resnična. V nekem varšavskem cirkusu, ki ima petnajst slonov, je bila tudi slonica Roza, ki bo pa kmalu morala premeniti ime, ker se je spremenila v samca!

Mislila je, da je njena brisača bela...

... dokler je ni primerjala z Radion belo brisačo!

Ali more biti pravkar oprana brisača tako sivkasta? Seveda, če ni oprana tako, da je iz nje popolnoma odstranjena vsa nesnaga, se zdi poleg Radion belega perila zanemarjena. Pri kuhanju raztopine Radiona se tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi perilo in temeljito odpravi vso nesnago. Zunaj in znotraj bleščeče čisto perilo, brez primera belo - Radion belo.

SCHICHTOV RADION
NI ČISTEJŠE BELINE OD RADION BELINE

× 377 otrok enega očeta. Kakor poroča newyorskij dopisnik madžarskega tiska, je pred nekaj dnevi umrl v ameriškem mestu Tabascu bivši tamošnji guverner in večkratni milijonar Valenzuela, ki ga je ves tamkajšnji svet smatral za resničnega Don Juana. Ko je začutil, da se že bliža njegova zadnja ura, je pozval potom meliškega časopisja vse svoje otroke, ki jih je bilo 377, naj pridejo na njegov pogreb, kar se je tudi zgodilo. K njegovi časti pa bodi rečeno, da se je za vse svoje otroke, ki jih je imel z najrazličnejšimi ženskami, vedno zelo bral in zanimal.

× Izgubljeni Francozi. Po statistikah se letno izgubi v Franciji 22.000 ljudi, pri čemer jih odpade samo na Pariz 14.000, na vso ostalo Francijo pa 8.000. Zanimivo je, da se izgubi mnogo več zakonskih mož kakor pa zakonskih žena, in zlasti moške se skoro vedno izgubijo tako, da jih ni mogoče več najti. Od 4.083 izgubljenih pariških zakoncev so jih lani našli samo okoli dva tisoč. Ta statistika je že postala izvor anekdot — seveda poleg dosedanjih te vrste! — o moških, ki bežijo izpod zakonskega jarma.

× Največji viseči most na svetu je v Brooklyn Bridge v Ameriki.

Logika Papuana.

Misionar je krstil Papuana in mu dejal:

»Odslej se imenuješ Peter in zapomni si, da v petek ne smeš jesti mesa!«
Prihodnji petek je zasačil Petra, kako žveči velik kos surovega mesa. Na očitke je Peter mirno odgovoril:

»Saj tole ni meso! Polil sem ga poprej z vodo in mu rekel: zdaj se imenuješ riba!«

»Kakšne knjige imate najrajši?«

»Hranilne.«

»In kaj najrajši berete?«

»Jedilni list.«

Zanimivosti

Rdečelaske

RDECI LASJE KOT ZNAK MOČI DO ŽIVLJENJA — RDEČELASKE IN RDEČELASCI V SLIKARSTVU — ODLICNE LASTNOSTI RDEČELASK

V rdečih lasih so ljudje že od nekdaj videli neko vrsto odlike in znak moči. Zato ni prav nič čudno, če so dame starega rimskega cesarstva izdajale velike vsote denarja, samo da bi imele rdeče lase. Rdeče lasulje so bile najdražje. Če je hotel kak stotnik rimske vojske prinesiti izbranki svojega srca iz vojne nekaj čisto posebnega, potem je bilo to vsekakor svileni lasjeve germanskih žena. Germani so bili večji del rdečelas, in to je bilo znano vsemu tedanjemu svetu, da so Germani zdravi, čvrsti in temperamentni ljudje.

V umetnosti renesance si je pridobil poseben glas beneški slikar Tizian Vecellio s svojimi slikami lepih žena z rdečimi lasmi. Po njem je dobila ime tudi barva, ki jo je uporabljal za slikanje rdečih las. Tizianovo rdečilo. Portreti njegove hčerke Lavinije, katere lasje so imeli neke purpurni ton, so bili vedno v visoki ceni. Tizian je slikal Karla V., v čigar carstvu ni sonce nikoli zašlo, z rdečimi lasmi. Hans Holbein je naslikal angleškega kralja Henrika VIII., ki je bil znan kot velik prijatelj žensk, z rdečimi lasmi. Mnogim je neznano tudi to, da je imel Napoleon v svoji mladosti ognjeno rdeče lase in da je Bismarck nosil rdečo brado. V Frederiku Barbarosi (Rdečelascu) pa vidijo Nemci večni simbol večne moči in veličine nemškega naroda.

Od lepih žena, ki so s svojimi rdečimi lasmi posebno očaravale moške, je prišla posebno na glas lahkomumna lady Hamilton, ljubimka admiralja Nelsona.

Kar se danes prav tako kakor pred dva tisoč leti smatra za posebno prednost, v tem so videli v srednjem veku veliko nevarnost. V onih časih so rdečelaske žene smatrali za čarivnice, in kdor se je rodil z rdečimi lasmi, je že kar naprej lahko računal steno, da bo umrl na grmadi. Črnolasi ljudje so sklenili tako rekoč nekako skrivno zvezo, ki si je postavila za smoter uničenje germanske dediščine — rdečih las. Na ta način so nahajali ljudstvo, saj se bori proti tistemu, kar so nekoč smatrali ljudje za posebno odlikovanje in prednost.

Tako se igra zgodovine ponavlja skozi stoletja. Zdaj pa je vprašanje, kaj je prav za prav moškemu vseh na rdečelaske. — Odgovor ni težak. Ker obstaja o rdečelaskeh trditve, da so polne življenjske sile, da so svojevoljne in temperamentne, zato je moškemu prav do njih, ker jim je to neko jamstvo, da se v njihovi družbi ne bodo dolgočasili.

Razen tega je res dokazano dejstvo, da imajo rdečelaske žene čisto posebno življenjsko silo. Njim je prirojena neka posebna žilavost in vztrajnost v dosežanju postavljenih smotrov. To močno težko proti končnemu cilju kažejo seveda tudi v ljubezni, v borbi za moškega, ki je zbudil njihovo naklonjenost. In ta posebna življenjska sila gre vzporedno z odličnim zdravjem, ta lastnost pa je zopet v svezi z vestnostjo in marljivostjo v delu.

Zaradi tega je večina rdečelasih žena energična in častilupna. Svoje moške vzpodbujajo k delu, da bi napredovali, pa če to hočejo ali pa ne.

Razen tega imajo rdečelaske mnogo zaupanja v moža, katerega ljubijo. To je pa mnogo vredno, in v večini primerov je to že polovica zmage. Vsak lahko presodi vrednost takega vpliva. Kakšna zapreka je slaba, plaša, lahko preplašljiva žena, ki se nikoli ne usodi zaplavati na valove velikega življenja. Zaradi tega je samo sreča, če se z vzgojo ne vpliva na dekleta tako, da se iz njih razvijejo neka slabotna bitja, temveč da postanejo take žene, ki bodo res tovarišice svojemu možu.

V čem je vzrok gotovosti uspeha rdečelasih žena? Nekateri trdijo, da temelji barva las na posebno močni vsebini železa v krvi. Po tem bi se do neke mere moglo sklepati, da imajo te žene v svoji krvi neko »železno« romantiko, ki jim daje tako močno vero v življenje. Znanost je mišljenja, da se v rdečelasih ljudeh skriva velika sposobnost tako za dobro kakor za zlo. Naj bo kakor koli že, eno je gotovo: rdečelaske žene so povsod in vedno tako opazljive pojave, da njihova zunanost zahteva posebne nege.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 pari; najmanjša pristojbina za te oglase je 10 pari. Družbe, preklicale dostavo in želetovalist ostati dni 1.—no besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 10 pari. Debele tiskane besede se računajo dvoje. Ostani davek za enkratno obliko stane 2 pari. Znesek za malo oglase se plačuje takoj pri naročilu oglasov, za te vpostavi v oglasni štampil s naročilom ali pa so poštni odloščaji na željoval račun št. 11.69. Za vse oglasne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 dni.

Razno

NAKUP IN ZAMENJAVA
zlata, ur, veržic, prstanov in zobjav, M. Ilgerjev sin, Maribor, Gosposka 15. 387

PONIKLANJE IN POKROMANJE
vsi vrsti predmetov, dobro in poceni pri »Rudaa«, Maribor, Trstenjakova ul. 5. 988

MEDARNA
Prva specialna trgovina za med, Ljubljana, Zidovska ul. 6, nudi prvovrstni sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najzgodnejših čebelarjev po najnižji ceni. Na debelo in na drobno. 1346

CENJ. DAMAM
se priporoča za sponladansko sezono damski salon Toplak, Orožnova 10. Istotam se sprejme pomočnice. 1636

JARI JEČMEN
in oves za seme, hrarhorico in vasa detelina in travna semena se na zaloz. Priporočamo članom ista nabaviti pri Kmetijski družbi, Maribor, Metlika cesta 12. tel. 20-83. 1642

DOLGOROČNA POSOJILA
dajemo vsem drž. uslužbenim in upokojencem, samoupravnim namestencem, kmetom, vsem slojem. Pojavnila dajmo preoblaščenke Banke in hranilnice d. d. vsak delavnik od 17. do 20. ob nedeljah od 9. do 12. Dravinec Alojz, Gregorčičeva 3, Celje. 1652

Poseti

NOVA HIŠA Z VRTOM
nivo in studencem za 16.000 dinarjev na prodaj. Vprašati v gostilni Metlika cesta 22. 1637

Kupim

STARO ZELEZJE
kovine, litine, vsakovrstne stroje, orodje ter vse železne predmete kupuje po najvišjih cenah Justin Gustinčič, Tattenbachova 14. 1419

Prodaj

POHIŠTVO
IN KUHNJSKO OPREMO
poseljeje s perilom poceni prodaj radi odseljeve v tužno. Mińska ul. 24, dvorišče. 1593

STROJE
živalne, pletilne in krznarske uporabne tudi za pletilno ceneno prodaj. Zelenko, Slovenska 26, Maribor. 1633

KOLESELI
(moderen, gumilasta kolesa) in malo. LEDENICO ugodno prodaj. Staudinger, (Ilger), Gosposka. 1641

PIANINI
in kratki glasovniki (Stutzflügel) po najnižji ceni. Plačilo na obroke. F. Bodner, Tyrševa 6. 1649

Lokal

LOKAL SE ODDA
s 1. aprilom. Dravska 10. Benet. 1636

V najem

GOSTILNO
vzajem v najem. Nudim kavcijo, Staudinger, (Ilger), Gosposka. 1640

Sobo odda

Odda se **OPREMLJENA SOBA** s posebnim vzhodom. Meteljkova ul. 53, Magdalena. 1632

OPREMLJENO SOBO
oddaj. Vrbanška 13. 1638

Stanovanje

STANOVANJE
sobja in kuhinja se odda 2 osebam brez otrok. Milnska 4. 1645

STANOVANJE
kuhinja in soba se odda 1. aprila. Naslov: Koseskega ulica 22. 1646

STANOVANJE
2 sobi in kuhinja, se takoj ali s 15. marcem odda. Vprašati pri Franc Božiček, Metlika cesta 9. 1650

Sprejme se GOSPODIČNA
na stanovanje. Vprašati v trgovini g. Linzerla, Metlika cesta. 1653

Službo dobi

SPREJME SE KROJAC
dobro moč. Kovač, Tattenbachova. 1634

SVILE
raznovrstnih lepih vzorcev in nizkih cen za ples nudi

TRPIN

Maribor, Vetrinjska 15

Razstava
DRŽAVNE TKALNICE PREPROG V SARAJEVU

bo v hotelu Zmoror od 7. do 13. marca

Ker bomo prodajali tudi proti dolgoročnemu odplačilu, priporočamo, da nas obiščete. — Prosti vstop skozi hotel Zmoror in Volkmarjevo ulico. — Razstava bo odprta tudi dan tudi v nedeljo

Pozor! **Pozor!**
Prvovrstna cenena telefina po 6—8 din

dnevno naprodaj pri

EDUARDO WEITZLU
6. stojnica v Strossmajerjevi ulici

Širite „Večernik“

V globoki boli sporočajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znanem tužno vest, daje njihova iskreno ljubljena, nepozabna mati, babica, gospa

HRAŠOVEC MARIJA
vdova

v torek, 28. februarja 1939, ob 1/8. uri po težki bolezni, previdna s tožljivo vs. vere, v 84. letu starosti Bogu vdano preminila.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 2. marca, ob 16. uri od mrtvašnice na Pohorju na frančiškansko pokopališče.

Sv. masa zadušnica bo v petek, 3. marca 1939, ob 1/9. uri v frančiškanski cerkvi.

Maribor, 1. marca 1939.

Globoko žalujoči sinovi in ostalo sorodstvo.

Zapor brez rešetk in zidov

To ni nikaka pravilica, temveč resnica. To je rezultat nekega poizkusa, ki je pred 18 leti izval na Švedskem cel vihar. Tedaj je bil namreč s pomočjo vlade zgrajen poseben kazenski zavod, ki ni imel niti mrež na oknih niti zidov. Ta zapor je bil tedaj predmet najhujših kritik starih in novih kazenskih zavodov, pravnikov in laikov, novinarjev in občinstva. Rezultat tega poizkusa pa je bil ta, da je v osemnajstih letih pobegnil samo en jetnik, pa tudi ta je bil nepopoln potepuh, ki je vse svoje življenje prebil potikajoč se po cestah.

Ta edinstven zapor leži v srednji Švedski, v nekem idiličnem kraju, obkroženem z velikimi in gostimi gozdovi, ki predstavljajo za vsakega jetnika največjo preizkušnjo. Toda uprava jetnišnice ni postavila nihč betonjskih zidov, žičnih ograj, rešetk na oknih, temveč samo »moralni zide«. Določbami je bilo 10 juter zemlje, zgradili so moderna gospodarska poslopja, in za upravnika zavod ni dobil kaknega starmodnega birokrata, temveč mladega, sodobno čutečega pravnikar, ki je prevzel nalogo, ustvariti »moralni zide, ki kaznjencem ne bo dopuščal, odhajati z mesta, določenega za njihovo življenje vse dotlej, dokler ne pokažejo, da so spet sposobni živeti urejeno življenje vsakdanjega človeka. To je bil v bistvu zapor, ki je bil po vsej svoji urejenosti nodoben prostovoljnemu delovnemu taborišču.

Uprava je svojim kaznjencem vedno kazala, da ima zaupanje vanje, v njihovo poštenje — in vsega eden je pobegnil.

V ta zapor prihajajo tisti, ki so prvič prišli v nasprotje z zakonom. Najprej prebijejo šest do osem mesecev v navadnem zaporu, menda zato, da bi znali potem ceniti tisto, kar jim nudi za-

por v Signeshultu, kakor se imenuje kraj, kjer je ta zapor. Kadar pride kaznjencec iz navadnega zapora v tega vzornega, mu mora tu brez dvoma zelo ugajati. Stražniki so samo nekaki specialni delavci, ki jetnike poučujejo v raznih delih in vodijo delovne kolone. Poslopja, ki jih je vidno več, ker jih gradijo tudi sami jetniki, so pobarvana s prijetno rdečo barvo, s kakršno so pobarvana tudi vse kmečke hiše v okolici. Kaznjenci ne smejo zapustiti posestva brez kontrole. Ob določenem času se morajo javiti na košilo, in vsak večer se ob prav tako določenem času pogasijo luči in zaklepajo vrata. Tedaj nastopa popolna tišina in okna brez rešetk morajo res mnoge namiti, tembol, ker je nekaj desetlin korakov proč gozd. Toda moralni zidovi, ki jih je postavila uprava, so dovolj močni, da razženejo vse grešne misli svojih »gojenčev«. Kajti švedsko poštenje je znano širom po svetu. Jetnike veže beseda, da ne bodo pobegnili, in to je edina vez.

Svoj prost čas, kadar ne delajo, prebijejo jetniki v bogati knjižnici, kjer berejo, igrajo različne družabne igre in pišejo pisma, ki niso podvržena nobeni cenzuri, ali pa poslušajo radio. Posebno skrb posvečajo sportu in ob nedeljah igrajo tudi nogometne tekme.

Po tako lepih rezultatih, ki jih je dosegel zavod, se navdušujejo zanj tudi vsi tisti, ki so ga nekoč najgoročenejši kritizirali. Ta način vzdrževanja kazni se je izkazal za boljše. Tu se vzgajajo ljudje, ki višje cenijo svoje poštenje kakor vse tisti zidove in rešetke, ki so iz mnogih padlih že napravile resnične sovražnike človeštva.

× »Yankee-Doodle« se imenuje najstarejša ameriška himna (iz l. 1755.)